

AFGANISTANE NATO STIPRINA
PAJĖGAS

Artėjant rugsėjo 18 dieną numatomiems neramiems Afganistano parlamento rinkimams, Šiaurės Sąjungos sutarties organizacija (NATO) į šalį papildomai pasiuntė dviejų tūkstančių karių pajėgas, pranešė NATO pareigūnas.

Per kelias pastarąsias dienas gynybinis Vakarų šalių sąjunga baigė dislokuoti kontingentą, kuris sustiprins 8 tūkst. karių Tarptautinės saugumo pagalbos pajėgas (ISAF), remiančias Afganistano vyriaus-

sybę, sudarytą nuvertus talibus. "Tai bus parama parlamento rinkimams", - sakė pavardės nenorėjęs skelbti NATO pareigūnas. Naujieji kariai atvyksta iš Nyderlandų, Ispanijos ir Rumunijos.

Afganistane, daugiausia Kabulo srityje, ISAF buvo dislokuotos 2001 metų pabaigoje nuvertus Talibano režimą. Jos sudaro dalį maždaug 28 tūkst. karių turinčių koalicinių pajėgas, kuriose dominuoja amerikiečiai.

Delfi

BLOGĖJA LENKIJOS IR RUSIJOS SANTYKIAI

Varšuva, rugpjūčio 12 d. (Lietuvos radijas). Lenkijos prezidentas Aleksandra Kwasnewski paragino Rusijos vadovą Vladimir Putin imtis veiksmų, užtikrinančių Lenkijos piliečių saugumą Rusijoje. Po smurto išpuolių prieš lenkų diplomatus, vakar panašiomis aplinkybėmis Maskvoje buvo sumuštas dienraščio *Rzeczpospolita* korespondentas.

Tai jau ketvirtas išpuolis prieš Lenkijos atstovus Rusijoje: trečiadienį Maskvoje buvo sumuštas Lenkijos diplomatas, sekmadienį – Lenkijos ambasados techninis darbuotojas, šeštadienį – diplomatinės atstovybės vairuotojas rusas.

Šie smurto išpuoliai prasidėjo po savaitės, kai Varšuvoje buvo sumušti ir apiplėšti trijų Rusijos diplomatų vaikai ir jų draugas iš Kazachijos. Tuomet Rusijos URM ir prezidentas V. Putin pareikalavo oficialaus atsiprašymo ir pasmerkė Lenkiją už antirusiškas nuo-

taikas. Lenkijos policija jau sulaukė du asmenis, pas kuriuos rasta sumuštųjų daiktų.

Lenkijoje jau niekas neturi abejonių, kad visi šie išpuoliai prieš Rusijoje akredituotus Lenkijos atstovus nėra atsitiktinumas. Lenkų žurnalistas buvo sumuštas jau po to, kai Lenkijos ambasadorius Maskvoje Rusijos užsienio reikalų ministerijai įteikė protesto notą, reikalaujančią užtikrinti Lenkijos diplomatų saugumą.

Lenkų politikų ir spaudos komentaruose vyrauja nuomonė, kad smurto išpuoliai prieš lenkus – tai planinga politinė provokacija, siekianti sukomplikuoti šalių santykius. Po išpuolio oficialų pareiškimą paskelbė iki šiol santūriai tylėjęs Lenkijos prezidentas. Aleksandr Kwasnewski teigimu, "pastarųjų dienų pavojingi incidentai kelia įtampą Lenkijos – Rusijos santykiuose ir kenksmingai kursto tarpusavio priešišumą".

Delfi

DEPUTATAI NORI, KAD V. PUTIN TREČIĄ
KARTĄ KANDIDATUOTŲ Į PREZIDENTO POSTĄ

Rusijos Tolimuosiuose Rytuose esančio Primorės krašto deputatai nori, kad Vladimir Putin trečią kartą balotiruotųsi į prezidento postą. Šiuo tikslu jie ketina pasiūlyti Rusijos konstitucijos, kurioje, anot jų, esa-

ma prieštaravimų, pataisas. Tai pranešė Rusijos žiniasklaida.

Primorės krašto Įstatymų leidimo susirinkimo (regiono parlamento) atstovas Adam Imadajev nurodė du, jo manymu, vienas kitam prieštaraujančius konstitucijos straipsnius. Viename sakoma, kad prezidento posto gali siekti kiekvienas veiksnus Rusijos pilietis, o kitame pažymima, kad tas pats žmogus negali būti prezidento poste daugiau kaip dvi kadencijas. Taigi, pasak A. Imadajev, skirtingai nuo pirmojo, antrasis straipsnis įveda apribojimus. Deputatas, dėstęs savo abejones radijo stočiai "Echo Moskvę", mano, kad galutinį sprendimą turi priimti liaudis. Jeigu rinkėjai nuspręs, kad prezidentas turi likti trečiajai kadencijai, tai tuomet čia negali būti jokių apribojimų. A. Imadajev idėjai siūlyti konstitucijos pataisas pritaria daugelis kitų regiono deputatų. Jeigu deputato projektas bus patvirtintas, jis bus perduotas Rusijos Valstybės Dūmai.

ELTA

Kai JAV prezidentas G. Bush, prieš vykdamas į Maskvą, lankėsi Rygoje ir susitiko su Baltijos valstybių prezidentais – Latvijos V. Vyke-Freiberga, Estijos Arnold Ruutel ir Lietuvos Valdu Adamkumi, pareiškė: "Antrojo pasaulinio karo pabaiga Baltijos šalims atnešė okupaciją ir komunistinę priespaudą".

Reuters nuotr.

PREZIDENTAS PASIGENDA LIETUVOS GYVENTOJŲ
PATRIOTIZMO

Vilnius, rugpjūčio 11 d. (ELTA). Prezidentas Valdas Adamkus, susirūpinęs gyventojų patriotizmo stoka, per susitikimą su šalies jaunimo politikų ir visuomeninių organizacijų vadovais domėjosi, kaip būtų galima įveikti Lietuvą apėmusią moralinę krizę.

Savo ruožtu Lietuvos jaunimo organizacijų taryba (LiJOT) V.Adamkui įteikė labiausiai jaunimui nusipelnusio metų politiko žymenį.

Pasak prezidento atstovės spaudai Ritos Grumadaitės, patriotizmo stoka jam itin rūpi,

mat "apie pilietiškumą kalbama, o apie patriotizmą - menkai". Todėl šalies vadovas pasikvietė įvairių jaunimo organizacijų vadovus, kurie ateityje galbūt stos prie valstybės vairo, kad išgirstų, koku, jų manymu, keliu Lietuva turėtų eiti.

Lietuvos krikščionių demokratų jaunimo sekcijos pirmininko Mindaugo Lingės manymu, ugdant patriotiškumą itin svarbus ne tik vertybinis pagrindas - šeimoje išugdytos vidinės nuostatos, mokyklos vaidmuo, istorijos pamokose gaunamos žinios, bet ir socialiniai bei ekonominiai veiksniai. "Lietuvoje nėra ypač stipraus viduriniojo sluoksnio, žmonės gyvena ant skurdo ribos. Laiko ir noro kalbėti apie patriotiškumą dalykus su alkanais pilvais (nелиka - *ELTA*)", - kalbėjo jaunasis krikdemas. M.Lingės teigimu, ugdant patriotiškumą būtina ekonomiškai diferencijuoti visuomenę, kad sustiprėtų vidurinysis sluoksnis. Tuomet esą "atsirastų gilesni jausmai tėvynei, meilė, pagarbą".

Prezidentas pasveikino jaunųjų politikų sprendimą susitelkti į politinio jaunimo forumą, kuris, be kita ko, ieškotų išeities iš jo metiniame pranešime įvardytų problemų, visų pirma - pilietinės ir politinės brandos stokos. V.Adamkus

buvo pakviestas į šį savaitgalį Kelmėje vyksiantį pirmąjį forumo susitikimą, tačiau dėl kitų planų jame negalėjo dalyvauti ir pažadėjo prie jaunųjų politikų prisijungti kitais metais.

51 nevyriausybinių jaunimo organizaciją vienijančios LiJOT prezidentas Miroslavas Monkevičius šalies vadovui įteikė apdovanojimą "Labiausiai jaunimui nusipelnęs metų politikas 2004". Pernai gruodį šios organizacijos asamblėjoje V.Adamkus buvo išrinktas iš LiJOT narių pasiūlytų penkių asmenų

Susitikime su šalies vadovu dalyvavo ne tik LiJOT ir jaunųjų krikdemų, bet ir jaunimo organizacijos "Darbas", Jaunųjų konservatorių lygos, Lietuvos socialdemokratinio jaunimo sąjungos, Lietuvos liberalaus jaunimo, Valstiečių ir Naujosios demokratijos partijos jaunimo komisijos, Lietuvos jaunųjų socialliberalų sąjungos, Liberalų demokratų partijos jaunimo komiteto, Lietuvos jaunųjų centristų judėjimo, skautų bei ateitinkų atstovai.

Šis susitikimas buvo surengtas Tarptautinės jaunimo dienos išvakarėse. Tarptautinę jaunimo dieną pavasarį Seimas įrašė į atmintinų dienų sąrašą. Pasaulyje ji minima nuo 1999 metų Jungtinių Tautų spren-

LGITIC

ŽINIOS IŠ VILNIAUS

Jungtinių Valstijų žydai piktinasi, anot jų, buvusių žydų kapinių vietoje Vilniaus centre vykstančiomis statybomis, tuo tarpu Lietuvos specialistai tvirtina, jog šioje teritorijoje kapinių niekuomet nebuvo. "Kategoriškai pareiškiu, kad pastatas, statomas vietoje buvusio Žalgirio baseino, yra ne buvusių žydų kapinių vietoje", - spaudos konferencijoje Vilniuje pareiškė statybų užsakovo atstovas, inžinierius Kazimieras Musteikis. Pasak jo, tokią pačią išvadą padarė ir šios savaitės pradžioje susirinkę įvairių institucijų atstovai - Vilniaus apskrities viršininko administracijos, sostinės savivaldybės darbuotojai, Lietuvos žydų bendruomenės nariai, archeologai, architektai, paminklosaugininkai.

Remdamasis įvairių laikmečių žemėlapiais, architektas Kęstutis Pempė spaudos konferencijoje sakė, jog žydų kapinių būta aplink dabartinius Sporto rūmus, tačiau Rinktinės ir Olimpiečių gatvių sankirtoje statomas Karaliaus Mindaugo komercinis ir apartamentų centras yra maždaug 15 metrų nutolęs nuo buvusios žydų kapinių ribos. "Visi sprendimai viešai apsvarstyti, įvertinti ekspertų, institucijų ir jie nieko bendro neturi su žydų kapinių niekinimu, nes yra už buvusios kapinių ribos. Čia vyksta sąmoningas arba nesąmoningas visuomenės klaidinimas. O gal žmonės apsiriko adresu, gal kalbama apie neseniai pateiktus siūlymus dėl Sporto rūmų, kurie tiesiogiai ant buvusių žydų kapinių teritorijos pakliuvo, vystymo".

Lietuvos istorijos instituto Archeologinių tyrimų vadovas, archeologas Kęstutis Katalynas tvirtina, jog archeologiniai kasinėjimai ir žemėlapiai rodo, kad teritorijoje, kur šiuo metu vyksta JAV žydų pasipiktinimą sukėlusios statybos, buvo žvejų kaimelis. Anot jo, žydų kapinių šioje vietoje nebuvo nė vienu istoriniu periodu. 1831 metais caro įsakymu toje vietoje buvo pastatyti gynybiniai įtvirtinimai, po Antrojo pasaulinio karo - uždaras plaukiojimo baseinas. Bet teritorijoje po Vilniaus koncertų ir sporto rūmais išties yra buvusios žydų kapinės, tačiau jos carinės Rusijos valdžios buvo uždarytos 1831 metais, o sovietų valdžia šias kapines išardė 1949 - 1950 metais.

Žydų bendruomenės JAV atstovais prisistatę asmenys pareikalavo, kad Vilniaus miesto savivaldybė sustabdytų Rinktinės ir Olimpiečių gatvių sankirtoje, buvusio Žalgirio baseino vietoje, vykstančias statybas. Dėl esą buvusių žydų kapinių vietoje vykstančių statybų susirūpinusių žydų organizacijų laiškų ir reikalavimų sustabdyti statybas sulaukia ir Lietuvos ambasada JAV. Ji taip pat gavo 15 JAV kongresmenų pasirašytą raštą, kuriuo išreiškiamas susirūpinimas Vilniuje vykstančiomis statybomis.

Pasak Vilniaus savivaldybės atstovų, jie pasiūlė žydų bendruomenės atstovams sudaryti bendrą grupę iš įvairių specialistų ir kartu išsiaiškinti, ar Rinktinės ir Olimpiečių gatvių sankirtoje greta Karaliaus Mindaugo tilto kada nors buvo žydų kapinės. Tačiau JAV žydų bendruomenės nariai šį pasiūlymą atmetė.

JAV ambasados Lietuvoje pirmasis sekretorius Anthony Pahigian tik iš *Respublikos* išgirdo apie naujausią posūkį berilio istorijoje. Akylai radioaktyvių ir kitų pavojingų medžiagų migraciją stebintys amerikiečiai šį kartą praleido berilio istorijos finalą. Pasak *Respublikos* šaltinių, ambasada ketina narplioti šią istoriją.

Lietuvos radijo eteryje transliuota dainuška "Nušoviau Brazauską" pasipiktinęs premjeras laukia Lietuvos radijo ir televizijos (LRT) vadovų atsiprašymo. "Tai vertinu kaip gryną chuliganizmą. Tikiuosi, kad LRT vadovybė atsiprašys. Tai, kad tie berniukai atsiprašė, man per mažai", - žurnalistams pareiškė ministras pirmininkas Algirdas Brazauskas. Grupės "Lipnūs Macharadžos pirštai" daina "Nušoviau Brazauską" Lietuvos radijo eteryje nuskambėjo prieš daugiau nei dvi savaites laidos "Akiračiai" metu. Laidą rengė du jauni žurnalistai tuomet diskutavo tema "Kaip išugdyti Lietuvoje brazauskus?" - žurnalistai nagrinėjo, kodėl jaunimas nedalyvauja politikoje bei svarstė, kaip paskatinti jaunuolius įsitraukti į politinę veiklą, išugdyti naujus iškilus politikus.

Lietuvos radijas atsiprašė laidos "Akiračiai" transliacijos metu. Noriu pabrėžti, kad daina buvo transliuota jokia būdu negalvojant apie premjerą, ir tai buvo padaryta laidą rengusių jaunų žurnalistų iš paikystės, nesupratimo, kas leistinas, o kas neleistina", - sakė LRT generalinis direktorius Kęstutis Petrauskis. Pasak jo, po šio incidento nuspręsta, jog laidos "Akiračiai" vedėjus pakeis kita LRT žurnalistė. "Jei laidos vedėjai nesupranta, kas leistina, o kas neleistina valstybiniam transliotojui, tai jų daugiau toje laidoje nebebus", - paaiškino LRT generalinis direktorius. Lietuvos radijo eteryje skambėjusi daina "Nušoviau Brazauską" papiktino ir kultūros ministrą Vladimirą Prudnikovą. **LGITIC**

NELIUDYS PRIEŠ S. HUSSEIN

Buvęs Irako vicepremjeras Tareq Aziz paneigė gandus, kad jis ketinąs liudyti prieš buvusį Irako prezidentą Saddam Hussein per teismą, kuris gali prasidėti jau po kelių mėnesių.

Bandydamas paneigti spėjimus, kad S.Hussein padėjėjas ir tarpininkas su išoriniu pasauliu gali tapti pagrindiniu liudytoju byloje, T.Aziz per savo advokatą Bad Aref pareiškė: "Norėčiau tiesiai pasakyti, kad nelюдysiu prieš nieką, o ypač prieš S.Hussein".

Kol kas S.Hussein oficialiai yra pareikštas tik vienas kaltinimas dėl dešimčių šimtų musulmonų nužudymo Dudžail kaime po nepasisėkusio mėginimo tai padaryti 1982 metais. Jei jis bus pripažintas kaltu, jam gresia mirties bausmė. Irako teisėjas teigė, jog teismas turėtų prasidėti po dviejų mėnesių.

Incidentas Dudžail nėra labai svarbus S.Hussein pareikštas kaltinimas, palyginti su genocidu ir nusikaltimais prieš žmoniją, kuriais neoficialiai yra kaltinamas nuverstasis Irako prezidentas ir jo patarėjai. Tačiau prokurorai mano, kad S. Hussein bus lengviau nuteisti mažesnio masto byloje.

S.Hussein teismo laukia griežtai saugomoje JAV bazėje Bagdado priemiestyje. Kartu su savo padėjėjais, tarp jų ir T. Aziz, jis jau stojo prieš Irako karo nusikaltimų tribunolą. Kol kas T. Aziz viešai nėra pareikšti jokie kaltinimai.

Saddam Hussein gynybos komiteto narys prancūzas pareiškė, kad buvęs Irako diktatorius nori išlaikyti tarptautinių advokatų komandą, kurią neseniai atleido jo šeimos nariai. "Buvęs Irako prezidentas kelis kartus sakė, kad nori, jog jo advokatų komanda jį toliau gintų ir joje būtų kuo daugiau įvairių šalių advokatų", - radijui *RTL* teigė Emmanuel Ludot.

Kairo laikraštis "al-Hayat" pranešė, kad S.Hussein šeimos nariai atleido beveik visus advokatus ir paliko tik vieną, kuris savanoriškai ėmėsi ginti buvusį Irako diktatorių, kadangi jį ši byla labai sudomino.

Laikraštis, cituodamas artimus S.Hussein šeimos šaltinius, teigė, kad irakietis advokatas Khalil al-Duleim yra vienintelis teisėtas S.Husseino atstovas, kadangi "jis yra vienintelis, galintis susirašinėti ar tiesiogiai susitikti su buvusiu Irako diktatoriumi".

Tikimasi, kad S.Hussein teismas prasidės po kelių savaičių. **ELTA**

IRANAS NEATSISAKO BRANDUOLINĖS ENERGIJOS

Iranas Isfahano branduolinėje jėgainėje pradėjo nuiminėti tarptautinių inspektorių uždėtas plombas, o tai reiškia, kad

Pas atostogaujantį savo ūkyje prezidentą George Bush su valstybės pranešimais atvyko Gynybos sekretorius Donald H. Rumsfeld ir Valstybės sekretorė (JAV Užsienio reikalų ministrė) Condoleezza Rice.

AFP nuotr.

ES ATIDĖJO PARAMĄ PALESTINIEČIAMS

Europos Sąjungos vykdomoji institucija projektams Gazos ruože skirs daugiau nei penktadalį šiemet numatytos 280 mln. eurų paramos palestiniečiams po to, kai iš jo pasitrauks izraeliečiai, remdamasi *EUbusiness* praneša *ELTA*. "Šiuo metu ruošiamo 60 mln. eurų paramos paketą", - citavo ES užsienio ryšių komisarę Benita Ferrero-Waldner jos atstovė spaudai. Parama, kurios detalės dar nėra visiškai nustatytos, bus skirta infrastruktūros atstatymui ir plėtrai bei palestiniečių institucijų stiprinimui po to, kai Izraelis pasitrauks iš Gazos ruožo. Pasitraukimas turėtų prasidėti rugpjūčio 17 d. "Tikiuosi išvysti sustiprėjusį Izraelio ir Palestinos bendradarbiavimą, - teigė B.Ferrero-Waldner. - Europos

Komisija remia pasitraukimą kaip svarbų pirmąjį žingsnį". "Tačiau mums reikia pabrėžti, kad tai nėra istorijos pabaiga, tik vienas svarbus skyrius kelyje į sąžiningos ir visapusiškos taikos atkūrimą Izraelio ir palestiniečių konflikte", - sakė ji.

B.Ferrero-Waldner tvirtino, kad tarptautinės pasitraukimo paramos sėkmė priklausys nuo "gerokai padidinto saugumo bei prieinamumo ir, žinoma, nuo lėšų koordinavimo". "Mes tikrai tikimės, kad palestiniečiai pasieks realios pažangos kovoje su terorizmu. Tuo tarpu Izraelis turėtų užtikrinti priėjimą regiono paramos pristatymui", - sakė ji. Komisija pasisiūlė "koordinuoti visas ES donorų pastangas", įskaitant individualių šalių narių paramą, pridūrė ji.

RUSIJA NEKETINO GELBĖTI SAVO JŪREIVIŲ

Anot žiniasklaidos, Rusijos laivyno vadovybė pradžioje neketino gelbėti nuskendusio batiskafo igulos. Nenorėdama, kad būtų apgadinta povandeninės žvalgybinės įrangos antena, už kurios užkliuvo mini povandeninis laivas, gelbėjimo akcija pradžioje buvo atmesta.

Apie tai rašo laikraštis *Kommersant*, remdamasis pokalbiu tarp gynybos ministro Sergej Ivanov ir rugpjūčio 7 d. išgelbėtos igulos. Taip laivyno vadovybė praktiškai uždraudė gelbėti savo žmones, pažymi laikraštis. 13,5 metro ilgio batiskafą dramatiškos gelbėjimo akcijos metu galiausiai pavyko išvaduoti iš Didžiosios Britanijos atskraidintu povandeniniu robotu.

Rusų gelbėtojai vis labiau į nevirtį puolančiai igulai radijo

ryšiu pranešė, kad, remiantis įsakymu "iš Maskvos", jūros dugne esančio povandeninio laivo negalima jėga kelti į viršų. Jiems buvo pasakyta, jog negalima sugadinti žvalgybinio objekto antenos, rašo *Kommersant*, remdamasis informuotu asmeniu.

Rusijos Ramiojo vandenyno flotilės vadovybė praėjusiomis dienomis ne kartą pabrėžė, kad svarbiausias tikslas yra išgelbėti septynis batiskafo igulos narius. Šiame kontekste abejonių kelia ir laivyno vadovybės teiginiai, kad, mėginant gelbėti povandeninį laivą, jis rugpjūčio 5 ir 6 dienomis lynais buvo pakeltas 60 metrų į viršų. "Tai netiesa. Mes visą laiką buvome 200 metrų gilyje", - *Kommersant* citavo vieną igulos narį. **ELTA**

Irano atominės energetikos agentūros vicepirmininkas Mohammad Saidi. - Viskas vyksta prižiūrint (Tarptautinės atominės energijos) agentūrai". *Delfi*

LIETUVIŲ TAUTINĖS MINTIES LAIKRAŠTIS

DIRVA

TEL. (216) 531-8150

FAX. (216) 531-8428

E-mail: dirva@ix.netcom.com

P.O. BOX 19010 CLEVELAND, OHIO 44119-0010
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

EDITOR: EDITORIAL BOARD

DIRVA (UPS 157-580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0010

Periodicals postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices. Published weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. - Subscription per year - \$55.00, first class - \$78. Single copy - \$1.00. Air mail overseas - \$130.00.

Prenumerata metams - \$55.00, pusei metų - \$40.00, pirma klase - \$78. Oro paštu į užsienį metams - \$130.00. Atskiuro numerio kaina - \$1.00. Straipsniai, pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu ne visada išreiškia redakcijos nuomonę. Nespausdinti straipsniai grąžinami, tik autoriui prašant. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Nepasirašytų rašinių nespausdiname.

SALUS PATRIAE – SUPREMA LEX!

LIETUVIŲ TAUTININKŲ SĄJUNGOS IDEOGINĖS NUOSTATOS

(PROJEKTAS SVARSTYMU)

Šiame sparčios kaitos ir permainų laikotarpyje, kai lietuvių tauta nebeatranda pakankamai tvirtybės ir pasitikėjimo savyje bei savoje valstybėje, kai amžinosios vertybės keičiamos erzaciniais pakaitalais, Tautininkų sąjunga skelbia, jog dės visas pastangas sugrąžinti ir išsaugoti tautą valstybei ir valstybę tautai.

Pagrindinis tautininkų politinės, ūkinės ir kultūrinės veiklos tikslas – savosios tautos gerovė.

Tautininkai pareiškia:

Šeima – tautos ir valstybės pagrindas. Pastovi, dorovinga ir gausi šeima yra tautos stiprybės ir garbės lopšys. Tautininkų valdoma valstybė visokeriopai remis ir skatins šeimos vaisingumą ir dės visas pastangas, kad šeimos pajamų pakaktų visiems poreikiams patenkinti, net ir motinai nedirbant.

Asmenybė nėra nei aukščiau, nei žemiau tautos. Tautininkai siekia sudaryti visas sąlygas kilnios, didžios asmenybės vystymuisi. Didžios asmenybės – mokslininkai, poetai, muzikai, rašytojai – kelia tautos vertę.

Visuomenė sudaryta iš asmenybių. Todėl visuomeninis gyvenimas turi būti grindžiamas tautine vienybe ir solidarumu, tačiau jokių būdu ne išnaudojimu. Visuomenė talkina žmogui, žmogus talkina visuomenei.

Tautininkai teigia, jog valstybė yra tautą vienijanti ir organizuojanti galia. Valstybės suverenumas nedalomas, tai nėra prekė. Valstybės tikslas – bendrasis visų jos piliečių gėris. Todėl pilietis negali būti aukojamas valstybei ir valstybė negali būti aukojama piliečiams. Tautininkų nuomone, valstybė privalo siekti didžiausios naudos tautai ir geriausių gyvenimo sąlygų kiekvienam žmogui.

Tautininkai nesureikšmina nei vienos valstybės valdymo formos, tačiau mano, jog demokratinė valstybė yra tinkamiausia visuomeninio gyvenimo teisinė institucija. Laisvės principas demokratijoje yra visuotinas. Tautininkai skelbia, jog ši laisvė yra visai tautai, o ne atskiriems luomams, grupėms ar asmenims. Asmuo, panaudodamas suteiktą laisvę piktam, praranda teisę į laisvę.

Tautininkai dirba, kad palaikytų tarptautinę taiką ir skelbia pagarbą žmogaus teisėms, rūpinasi ekologija ir lygiomis visų Tautų ir valstybių galimybėmis siekti gerovės.

Visos religijos turi teisę į pagarbą ir toleranciją. Lietuvos visuomenėje katalikų tikėjimas ir Bažnyčia užima ypatingai svarbią vietą. Tautininkų Sąjunga įsitikinusi Lietuvos katalikų Bažnyčios svarba, vienijant visuomenę bei ugdant ir skleidžiant esmines krikščioniškas ir moralines vertybes.

Tautininkų sąjunga siekia vykdyti tokią ekonominę politiką, kuri yra nuosekli, skaidri, pastovi ir numatanti, kuri nepalieka problemų ateities kartoms spręsti. Tautininkai teigia, kad didžiausia ekonominė Lietuvos vertybė yra joje gyvenantys žmonės, jų gabumai ir talentas, jų darbštumas ir žinios.

Kiekvienas tautininkas stengiasi dirbti taip, tarsi nuo jo vieno priklausytų Lietuvos likimas!

Įvairių kartų tautininkų mintis ir teiginius apibendrino A.Pilkauskas

“Tautininkų žinios”, 2005 m. liepos mėn. Nr.13.

SU ŪKIO MINISTERIJOS PALAIMINIMU RUSAMS PERDUOTAS BRANDUOLINIO GINKLO GAMYBAI TINKAMAS METALAS

Ūkio ministerija Lietuvos teisėsąugininkams įtarimų keliančiai Rusijos firmai slapta leido išvežti iš šalies beveik 4 tonas branduolinių ginklų gamyboje naudojamo berilio, kurį specialiosios tarnybos Vilniuje buvo sulaikiusios dar 1993 metais, skelbia dienraštis *Respublika*. Dienraščio žiniomis, rugpjūčio 10 d. vakarą berilis sostinės oro uoste buvo skubiai kraunamas į užsąkytą lėktuvą - rusai stengėsi kuo greičiau išgabenti krovinį iš Lietuvos.

Kaip rašo *Respublika*, ši žinia sukėlė didelį JAV ambasados Lietuvoje susirūpinimą.

Jekaterinburgo firmai AMI priklausantis berilis į Lietuvą buvo atgabentas 1992-ųjų vasarą. Krovinyje turėjo reikiamus dokumentus, tarp jų ir radiologinį pažymėjimą. Policijos žiniomis, metalu rūpinosi su kriminaliniu pasauliu susijęs verslininkas, mėginęs rasti pirkėją. Po metų jam esą pavyko su kažkuo susitarti ir berilis buvo išvežtas į Klaipėdą, tačiau uostą tuo metu kontroliavusi "gaidjurginių" gauja pareikalavo mokesčio už leidimą išplukdyti milijonus dolerių kainuojantį krovinį.

Kilus gaujų karui, išplukdyti berilio į užsienį nepavyko - dalis jo buvo palikta Kaune, Lietuvos akcinio inovacinio banko (LAIB) saugykloje, o kita dalis padėta į LAIB saugyklą Vilniuje. Rusai esą toliau ieškojo pirkėjo, jiems į pagalbą atėjusi "Vilniaus brigada". Policijos žiniomis, tuo metu buvo kalbama, kad krovinio vertė maždaug 15 mln. JAV dolerių, nors, kitų šaltinių teigimu, jo kaina siekianti kelis milijonus dolerių.

Krovinį su nematytu metalu banko rūsyje vėliau aptiko policija. Pamatavus radiacijos lygį paaiškėjo, kad saugykloje jis viršija normą 200 kartų. Berilis buvo išgabentas į Fizikos institutą, kur nustatyta, jog dalyje metalo (141 kg) esama prisodrinto urano, kuris ir skleidė radiaciją. Šie beveik 150 kg buvo išvežti į Ignalinos atominę elektrinę ir saugomi ten iki šiol.

TATENA IRANO REIKALAUJA SUSTABDYTI SU BRANDUOLINIU KURU SUSIJUSIĄ VEIKLĄ

Jungtinių Tautų Tarptautinė atominės energijos agentūra (TATENA) bendru sutarimu priėmė Europos Sąjungos pasiūlytą rezoliuciją, kurioje Iranas raginamas nutraukti branduolinio kuro gamybą; jam nusiėdus, liktų atviras kelias tolesnėms deryboms, pranešė pareigūnė.

Tačiau grėsmę kelia ir neradioaktyvus berilis, kuris priskiriamas dvigubo panaudojimo medžiagoms ir gali būti naudojamas branduolinio ginklo gamybai. Tai *Respublikai* patvirtino Fizikos instituto direktorius Vidmantas Remeikis, pasak kurio, į Lietuvą atvežtas berilis yra itin grynas, todėl tinkamas branduolinėms technologijoms.

Dėl radioaktyvių medžiagų neteisėto įvežimo 1993 m. buvo iškelta baudžiamoji byla, tačiau bylą tyrusiam Tardymo departamentui nepavyko nustatyti kaltųjų. Beveik po metų byla buvo nutraukta. Pasak operatyvininkų, bylą nutraukęs pareigūnas netrukus išėjo iš tarnybos ir nusipirko butą.

Tačiau ir nutraukus tyrimą išvežti berilį iš Lietuvos buvo sudėtinga, nes padaryti tai slapčia tapo nebeįmanoma ir reikėjo valdžios leidimo. Rusai energingai ėmė ieškoti užtarimo tarp aukščiausių šalies pareigūnų. Premjeraujant Adolfui Šlezevičiui reikalai buvo pajudėję, bet įsikišo JAV ambasada ir sužlugdė leidimo išdavimą. Ši istorija aprašyta Amerikos spaudoje, apie ją pasakojo *CNN*.

1997 m. Generalinė prokuratūra nutrauktą bylą atnaujino, bet ir vėl nepavyko įrodyti tyčios (įtariamieji tvirtino nežinoję, kad metalas radioaktyvus), byla vėl buvo nutraukta.

Keletą metų grėsmingas metalas ramiai gulėjo bankų saugyklose, tačiau 2003 m. AMI esą vėl pabandė gauti leidimą išvežti berilį. Ūkio ministerijai buvo pateikti dokumentai, neva patvirtinantys, kad, tarpininkaujant rumunams ir moldavams, metalą perka Meksikos įmonė. Tačiau specialiosios tarnybos išsiaiškino, kad tokia įmonė neegzistuoja, o dokumentai suklastoti.

Anot *Respublikos*, ministerija rusams atstovavusiam advokatui raštu atsakiusi, kad pateiktieji dokumentai yra įtartini ir dėl to bus kreiptasi į teisėsaugą, tačiau ministerijos klerikai greičiausiai niekur nesiškreipė, nes joks tyrimas dėl suklastotų dokumentų panaudojimo nebuvo pradėtas.

Dienraščio teigimu, šiemet Ūkio ministerija tapo labai palanki berilio savininkams - su šia istorija susiję žmonės esą tvirtina, kad AMI atstovams pagaliau pavyko rasti aukštas pareigas einantį itin įtakingą užtarėją.

Valstybės saugumo departamentas (VSD) šįkart esą nebeįžvelgė nieko įtartina. Pasak VSD atstovo spaudai Vytauto Makauskos, šįkart Ūkio ministerijai rusų pateiktuose dokumentuose nurodytas berilio gavėjas - reali veikianti Rusijos bendrovė. "Jie susitvarkė popierius, nebeliko priežasčių uždrausti. Departamentas rūpinosi, kad berilis būtų išvežtas patikimam gavėjui. Mes konsultavomės su partneriais užsienyje", - dienraščiui sakė V.Makauskas.

Dabartinis ūkio ministras Kęstutis Daukšys patvirtino žinąs, kad jo pavaldiniai davė leidimą išvežti berilį. Ministro manymu, viskas padaryta pagal įstatymus. Apie ankstesnius bandymus gauti leidimą naudojantis suklastotais dokumentais ir nuslėpti tikrąjį pirkėją K. Daukšys sakė neturįs nuomonės, nes tuo metu nebuvo ministras.

Pasak dienraščio, su leidimu išvežti berilį susiję dokumentai paženklinti grifu "riboto naudojimo". Kodėl šiuos su valstybės paslaptimi nesusijusius dokumentus Ūkio ministerija išlaptino, negalėjo paaiškinti net VSD pareigūnai. *Respublikos* teigimu, slaptumo grifas užčiaupė valdininkams ir pareigūnams burnas - galbūt tikėtasi, kad pavyks berilį išgabenti be triukšmo.

Berilį saugojęs Turto bankas anksčiau esą kategoriškai reikalavo, kad rusai sumokėtų už krovinio saugojimą, o tik tada pasiimtų metalą. Bet dabar bankas esą netikėtai pakeitė nuomonę ir sušvelnino reikalavimus. Neoficialiais duomenimis, Turto bankas ne tik atsakė reikalavimo dėl išankstinio apmokėjimo, bet ir sutiko gerokai sumažinti berilio saugojimo kainą. Pasak *Respublikos*, berilio išgabavimo aplinkybėmis domisi JAV ambasada Lietuvoje. *ELTA*

energetikos agentūros vicepirmininkas Mohammad Saidi, rezoliucija yra "nepriimtina" ir "jeigu europiečių pasiūlyta rezoliucija bus priimta, Paryžiaus sutartis taps niekine".

Praėjusių metų lapkritį Paryžiuje Iranas pasirašė sutartį su ES, kurioje sutiko sustabdyti urano konversiją ir branduolinio kuro sodrinimo darbus tol, kol vyks derybos. *Delfi*

GEOPOLITINIAI METAI “BERNARDINUOSE”

Vilius Bražėnas

Dažnokai mūsų tarptautinių reikalų žinovai savo komentaruose patys, lyg pakulose, susipainioja savo svarstymuose ir sujaukia skaitytojų ir klausytojų Lietuvą liečiančių įvykių supratimą.

Bet koki pasaulinį įvykį svarstant iš Lietuvos intereso taško tenka naudoti gan sudėtingą geopolitinę formulę. Aišku, kad formulėn įdėjus klaidingus “žinomuosius” ir sprendimas bus klaidingas.

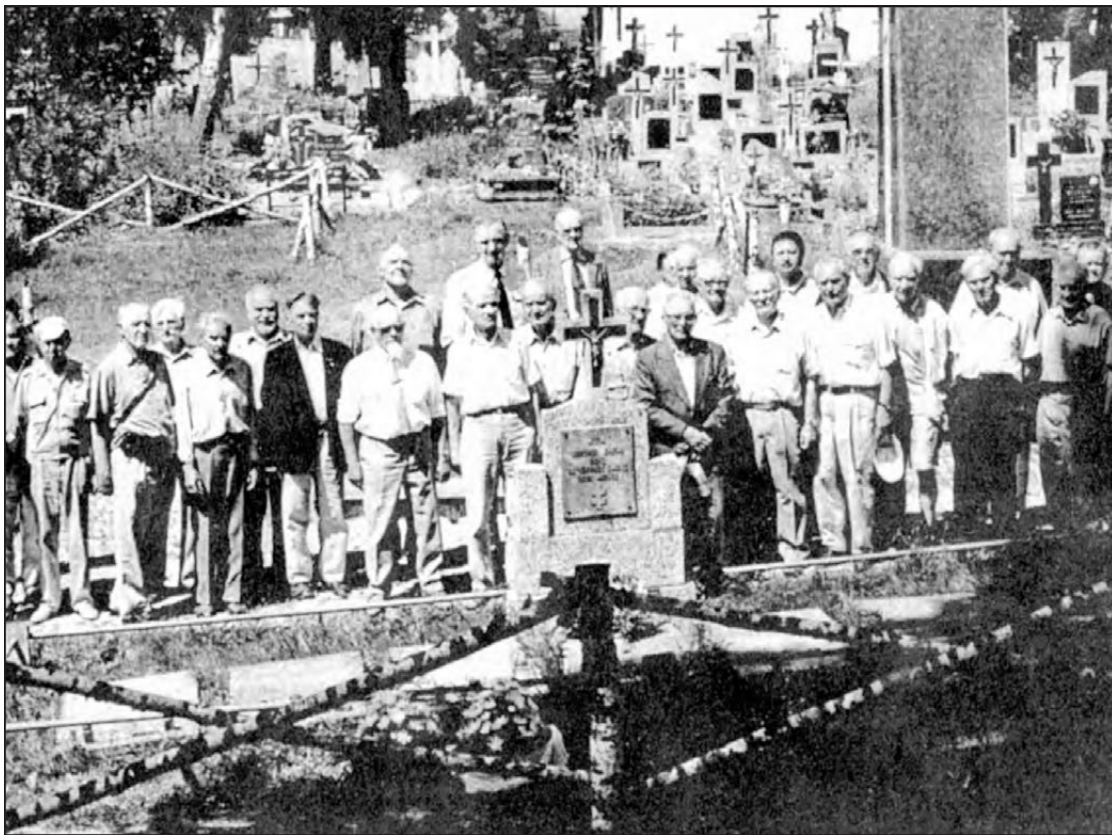
Taipogi daug lengviau būtų ir komentatoriams ir klausytojams susigaudyti kuriais pagrindais bandoma išrišti geopolitinius klausimus, jei į formulę, kur tai dažniausiai ir tin-ka, vietoje “kosmopolitizmo” bei “internacionalizmo” būtų įdedamas “globalizmas”. Matomai politikų, politologų ir žurnalistų tą terminą naudoti kažkodėl vengiama, kaip okupacijos metais buvo nevalia naudoti “okupacija” ir “nepriklausomybė”. Gal todėl ir dabar dar vengiama dalykiškai kalbėti ne tik apie tai, bet ir apie Atlanto Chartos melą, apie Jaltos išdavystę, apie Jungtinių Tautų steigimą globalistų, o ne taikos tikslams atsiekti.

Komentatorių klaidinimo gan geras pavyzdys yra dėmesio akiratin pakliuvęs ELTA paruoštas “Bernardinų” internete 2005-07-18 paskelbtas pasisakymų Potsdamo konferencijos 60 metų sukakties proga rinkinys. Jame, lyg susitarus, praktiškai išbaltinama Jaltos išdavystė ir už pasaulio sujaukimą atsakomybė suverčiama ant išdavystę detalizavusios Potsdamo ir kokios tai neįvykusios (taikos?) konferencijos. Vakarų ir Rytų globalistų išdaviškas sandėris pateisinamas Vakarų neva tai nenoru kariauti. (Su žlungančia, vos bekvėpuojančia, išsisėmusia Sovietų Sąjunga?) Štai pavyzdžiai: E. Zingeris esą pažymėjęs: “Potsdamo konferencija nulėmė, kad pusė amžiaus išgyvenome vergijoje, baimėje, politinėje ir ekonominėje depresijoje. J. Stalinas mus grąžino į viduramžius”. Ar jis bando pasakyti, kad viduramžiais, ir dar neaišku kuriame to 1000 metų šimtmetyje, žmonės sirgo “politine ir ekonomine depresija”, kai vargu ar apie tokius dalykus

kas žinojo ar kalbėjo? Ir priedu išseitų, jog Sovietų okupaciją metu buvo tik “baimė”, o nebuvo tautžudystės kalėjimuose ir mirtininkų stovyklose. O vergija pasaulyje dar ilgokai tęsėsi ir po viduramžių. Ir vargu, ar viduramžiais buvo žudomi, kaip sovietijos vergijoje, vertinga nuosavybė – vergai. Tačiau taip komentuoja parlamentaras.

“Tarptautinės teisės ekspertas Darius Žalimas” tvirtinąs: “Jei faktiškai tų teritorijų (Rytų Europos – ELTA) užėmimas būtų paliktas Sovietų Sąjungos įtakos zonoje, alternatyva buvo kitas karas. Vakarai nusprendė palaukti, kol sovietų imperija pati subyrės”. Štai kaip kalba teisininkas, įbridęs (be gelbėjimosi rato) į gilius ir drumzlinus geopolitinius ir karinės strategijos vandenis. Jo bėda, kad nėra įterpęs globalizmo – pasaulinės valdžios siekimo – į geopolitinę formulę. Juk kas tada begalėjo kariauti su “Vakarais”, konkrečiai, su vienintele išlikusia galybe – JAV? Ar SSRS, kurios R.Armija mito JAV konservais, važinėjo JAV sunkvežimiais, naudojo JAV parūpintą ginkluotę? Deja, kad SSRS nesubyrėtų, JAV globalistai jai siuntė ginkluotę ir maistą (per Iraną) dar 7-nis mėnesius po karo. Gerokai kliuvo ir per Maršalio planą. Ir po to globalistai JAV valdžioje ir biznyje ramstė Sovietus pusdykiais grūdais, technologija ir prestižu. Tuomi pasirūpino dargi ir Vakarų globalizmo partnerio SSRS 200 agentų JAV strateginėse pozicijose. Vienas jų buvo prez. Ruzvelto svarbiausias patarėjas Baltuosiuose Rūmuose Harry Hopkins.

Jei Vakarai būtų nenorėję kariauti, būtų priėmę antinacinių vokiečių siūlymą pasiduoti Vakarams jau 1943 m. pavasarį, kai R.Armija dar tebebuvo kur tai prie Vitebsko. Atseit toli ir nuo Lietuvos. Vietoje to, visų tautų jaunų vyrų žudynės tęsėsi dar du kruvinus metus, kad Stalinas sutiktų steigti JTO. JAV senatorius ir aviacijos generolas Barry Goldwater yra pareiškęs: “Karas be reikalo buvo užtęstas du metus, ir tai sukūrė sovietų imperiją”. Jis pats dalyvavo kare ir tikriausiai buvo patikimesnis strategas, negu

Lietuvos Vietinės rinktinės ir Lenkijos Armijos krajobros buvę kariai kartu prisiminė lietuvių savanorius, žuvusius 1920 metais kovoje dėl Seinų. Jie taip pat kartu dalyvavo Griunvalde, minėdami Žalgirio mūšio 595-ąsias metines.

K. Dobkevičiaus nuotr.

"JUKOS" JAU DERASI SU "MAŽEIKIŲ NAFTOS" PIRKĖJAI

Vilnius, rugpjūčio 12 d. (ELTA). Lietuvos ministras pirmininkas Algirdas Brazauskas teigia, kad "Jukos" jau derasi su "Mažeikių naftos" akcijų pirkėjais. Vyriausybė, pasak jo, savo ruožtu stengiasi siekti kuo daugiau naudos šaliai. "Situacija tokia, kad vyksta derybos su keliomis kompanijomis, ir pirmiausia vyksta su "Jukos", ne su mumis. Akcijos tai yra "Jukos", - su Seimo pirmininku Artūru Paulausku kalbėjo premjeras. "Jukos", valdanti kontrolinį 53,7 proc. "Mažeikių naftos" akcijų paketą, kol kas nebuvo pranešusi apie konkrečių derybų pradžią, tačiau pirkėjai buvo pareiškę apie ketinimus įsigyti Lietuvoje esančią ga-

klą. Pasak premjero, šiuo metu situacija nėra pasikeitusi, laukiama, kol šios derybos baigsis. "Mes laukiame konkrečių derybinių rezultatų", - teigė A. Brazauskas. Jis tikino, kad Vyriausybė stengsis siekti kuo daugiau naudos šaliai. "Mes savo klausimus keliamo lygia greta ir, žinoma, mes stengsimės, kad būtų tai naudinga Lietuvai, kad maksimaliai gautume naudos iš to", - kalbėjo premjeras. Ūkio ministerijos derybinė grupė dėl "Mažikių naftos" akcijų dalies - beveik 10 proc. akcijų opciono - bei kitų sąlygų derėjosi su "Jukos" keletą mėnesių. Šiuo metu rengiami formalūs derybų rezultatai, kurie per artimiausias kelias savaites turėtų būti pateikti Vyriausybei. Kontrolinį 53,7 proc. "Mažeikių naftos" akcijų paketą "Jukos" valdo per Olandijoje registruotą bendrovę "Jukos International UK". Norą įsigy-

ti šį "Mažeikių naftos" akcijų paketą viešai yra pareiškusios šešios bendrovės: "Conoco-Philips", "Lukoil", "Vitol", TNK-BP, "Gazprom" grupė ir "Kazmunaigaz".

"Jukos" priklausantis "Mažeikių naftos" akcijų paketas Rusijos analitikų buvo vertinamas maždaug 3,6 mlrd. litų. Lietuvos Vyriausybei priklausau 40,66 proc. "Mažeikių naftos" akcijų. A. Brazauskas anksčiau buvo sakęs, kad Vyriausybė būtų pasiryžusi parduoti 10-20 proc. bendrovės akcijų būsimam investuotojui.

Naftos perdurbimo bei transportavimo bendrovė "Mažeikių nafta" šių metų pirmąjį pusmetį uždirbo 378,979 mln. litų grynojo pelno, arba 1,6 karto daugiau nei pernai tuo pat metu, o pajamos išaugo 1,5 karto iki 4,8 mlrd. litų.

Šiomet "Mažeikių nafta" tikisi perdurbti apie 9 mln. tonų naftos.

VILNIAUS ORO UOSTE SULAIKĖ VERTYBINIŲ POPIERIŲ KONTRABANDĄ

Vilnius, rugpjūčio 11 d. (Delfi). Tarptautiniame Vilniaus oro uoste bendros Valstybės saugumo departamento ir Valstybės sienos apsaugos tarnybos (VSAT) operacijos metu sulaikytas į Sankt Peterburgą beišvykstantis Rusijos pilietis, bandęs neteisėtai išgabenti banko vertybinių popierių, teigiama VSAT pranešime spaudai. Sulaikytos kontrabandos vertė – beveik 700 tūkstančių litų.

Rugpjūčio 11 d., 6.30 val. Vilniaus oro uoste pasieniečiai tikrino į Sankt Peterburgą skrendančių keleivių dokumentus. Tarp kitų keleivių buvęs vyriškis pasieniečiams pateikė 35 metų Rusijos piliečiui išduotą pasą. Dokumentas parei-

gūnams įtarimo nesukėlė, todėl keleiviui buvo leista sėsti į lėktuvą. Į pasienio tikrinimo zoną vyriškis atėjo pasirinkęs “žalią” kanalą ir taip parodė, kad per valstybės sieną negabena privalomų deklaruoti daiktų ar pinigų. Rusą, beeanantį vadinamąją sterilia zona, link lėktuvo, sustabdė jo jau laukę VSAT operatyvininkai.

Asmens kratos metu vyriškio turėjoje rankinėje pasieniečiai rado į polietileno maišelį įvyniotą kupiūrų paketą. Rusijos pilietis per valstybės sieną kontrabanda gabeno “American Express” kelionės čekius, kurių vertė yra 200 tūkstančių eurų. Dėl kontrabandos pradėtas ikiteisminis tyrimas.

PRENUMERUOKITE DIRVĄ

METAMS - \$55,
PUSEI METŲ - \$40,
PIRMA KLASĖ - \$78,
ORO PAŠTU Į UŽSIENĮ
METAMS - \$130.00

DIRVA

LA AMBASADOJE JAV SURENGTAS
LIETUVOS GARBĖS KONSULY JAV

PAMINKLAS DIDŽIAM LIETUVININKUI

Vytautas Miklošaitis

Pastarąjį dešimtmetį nelabai sekėsi su lietuvių kultūros grandų įamžinimu Karaliaučiaus krašte. K. Donelaičio muziejų Tolminkiemyje juk įkūrėme dar sovietmečiu. Rusijos eksklavas garsėjantis imperiniu mastymu, tačiau toleruojantis vokiečių kultūros žmonių pagerbimą atminimo lentomis arba paminklais, priešinasi lietuvių ketinimams įamžinti savo šviesuolius. Per 15 metų nieko neišėjo su Vydušo memorialiniu muziejumi Tilžėje. Vos metus išbuvęs prūsų Herkaus Manto kenotafas Narkyčiuose, kaip lietuvių revanšizmo paminklas, buvo demontuotas. Nepavyko pastatyti paminklo M. Mažvydui Ragainėje – lietuviško “Katekizmo” autorių čia primena vargais negalais prikalta paminklinė lenta. O nacių nužudytam spaustuvininkui E.Jagomastui nieko neišėjo net su lenta prie jo gyvento namo (kaltas, žinoma, ir lietuvių valdininkų nerangumas).

Apie būtinybę pastatyti paminklą didžiam lietuvininkui, Karaliaučiaus universiteto profesorius Liudvikui Gediminui Rėzai buvo kalbama (bet nieko nedaroma) seniai – nuo 1990 m. gruodžio. Realu proga įgyvendinti tokį sumanymą pasiūlė Maskvai apsisprendus minėti Kaliningrado, kaip Karaliaučiaus miesto palikuonio,

Liudvikas Rėza (1776 - 1840)

750 metų jubiliejų. 2003 m. lapkričio mėn. iš Karaliaučiaus Vilniaus savivaldybė pasiekė pasiūlymas prisidėti prie miesto sukakties renginių, sutvarkant kurią nors aikštę ar skverą. Vilniaus savivaldybė tokį brangiai kainuojantį pasiūlymą buvo linkusi atmesti. Mažosios Lietuvos reikalų tarybos vadovams pavyko įtikinti savivaldybę pasinaudoti reta proga tam, kad įamžinus L.G.Rėzos atminimą, pastatant jam paminklą. Šiai minčiai pritarė LR Kultūros ministerija ir Dailininkų sąjunga. Didžiųjų Lietuvos miestų savivaldybės pažadėjo prisidėti savo lėšomis. Paskelbtame konkurse Valstybinės premijos laureatas skulptorius Arūnas Sakalauskas nukonkuravo savo varžovę skulptorę Astą Vasiliauskaitę (beje, gimusią ir augusią Karaliaučiuje).

Žengiančio (link savo namų, kur už 2,5 km gyveno?) profesoriaus, poeto, tautosakininko, K. Donelaičio kūrybos publikuotojo, Karaliaučiaus miesto garbės piliečio, išpuilingas per 3 m. aukščio L.G. Rėzos paminklas buvo iškilmingai atidengtas jau pirmąją Karaliaučiaus 750-ojo gimtadienio minėjimo dieną. Lietuvišką dainą jaudindamasis užtraukė Karaliaučiaus miesto lietuvių Liudvikos Rėzos draugijos choras. Suėjo ne tik Karaliaučiaus lietuviai, bet ir miesto šviesuomenė, pilnas autobusas kultūros organizacijų atstovų iš Vilniaus (su jais ir Lietuvių Tautininkų sąjungos pirmininkas G. Songaila, valdybos narys K. Uoka), iš viso apie 400 žmonių. L.G.Rėzos pagerbti atėjo kosmonautas A. Leonov. Kalbėjo Karaliaučiaus ir Vilniaus merai J. Savenko, A.Zuokas ir einanti Generalinio konsulo pareigas J. Jankūnienė. Iš Lietuvos valdžios vyrų nieko nebuvo. Publikoje, neįjaukiai stovėjo žodžio negavusi ministrė K.Prunskienė. Parlamentinių partijų politikai solidarizavosi su V.Putin kvietimo negavusiu ir dėl to, atrodo, labai išsižeidusiu Lietuvos prezidentu Valdu Adamkumi... Ką gi, šventės praeina, o paminklas iškiliam mūsų tautiečiui, Liudvikui Gediminui Rėzai liks, primindamas pakeleiviui, kad čia gyveno ne vien kolonistai vokiečiai, bet ir savo žemės šeimininkai – lietuvininkai.

“Tautininkų žinios”, 2005 m. liepos mėn. Nr.13.

VASLTYBĖS GYNIMO TARYBOS KLAUSIMAI

Seimo NATO reikalų komisijos pirmininkas socialliberalas Vaclovas Stankevičius siekį išbraukti kariuomenės vadą iš Valstybės gynimo tarybos (VGT) sudėties vadina klaidingu. Parlamentaro nuomone, kariuomenės vado dalyvavimas šioje taryboje yra ne tik logiškas, bet ir būtinas. “Kadangi Lietuvos kariuomenė yra NATO kariuomenės dalis, būtų klaidingas žingsnis neištraukti kariuomenės vado į Valstybės gynimo tarybos sudėtį. Manau, kad jo dalyvavimas šioje institucijoje yra ne tik logiškas, bet ir būtinas”, - *Eltai* sakė V. Stankevičius.

Seimo NATO reikalų komisijos pirmininkas taip pat sakė pritariantis siūlymams išplėsti Valstybės gynimo tarybą. Jo nuomone, į jos sudėtį reikėtų įtraukti Seimo Užsienio reikalų bei Nacionalinio saugumo ir gynybos komitetų pirmininkus. “Globalizacijos sąlygomis, kada Lietuva yra suvereni ir nepriklausoma valstybė, dalyvaujanti svarbiausių tarptautinių institucijų veikloje, išplėsti gynybos tarybą yra logiška”, - sakė V. Stankevičius.

Pagrindinis šalies įstatymas numato, kad svarbiausius valstybės gynybos klausimus svarstantią ir koordinuojančią VGT sudaro prezidentas, ministras pirmininkas, Seimo pirmininkas, krašto apsaugos ministras ir kariuomenės vadas.

ELTA primena, kad Seimo pirmininkas Artūras Paulauskas

pritaria siūlymams išplėsti Valstybės gynimo tarybos sudėtį, tačiau kritikuoja planus išbraukti iš jos kariuomenės vadą. Jis komentavo dienraščio *Lietuvos rytas* paskelbtą informaciją, esą prezidento vadovaujamoje VGT gali atsirasti daugiau politikų, bet nelikti kariuomenės vado. Pasak dienraščio, Krašto apsaugos ministerijoje rengiamas projektas, kuriuo siūloma ne tik pakeisti VGT pavadinimą ir išplėsti jos funkcijas, bet ir pakoreguoti sudėtį. Anot A. Paulausko, jau pats VGT pavadinimas nurodo, kad jos posėdžiuose svarstomi su saugumu susiję klausimai, todėl “natūralu, kad kariuomenės vadas ten dalyvauja ir, matyt, ne paskutinį žodį taria tokiais klausimais”.

Lietuvos ryto šaltinių žiniomis, iš tarybos siūloma išbraukti kariuomenės vadą, o ją papildyti užsienio ir vidaus reikalų ministrais, Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos bei Užsienio reikalų komitetų vadovais.

Anot krašto apsaugos ministro Gedimino Kirkiolo, yra parengta tam tikrų pasiūlymų, tačiau jie kol kas dar plačiau neapsvarstyti. Politikas tvirtino, kad siūlymas iš tarybos eliminuoti kariuomenės vadą negalutinis.

Jo teigimu, į VGT gali būti pasiūlyta įtraukti Valstybės saugumo departamento generalinį direktorių, galbūt ūkio ir finansų ministrus. **LGITIC**

Dr. Algimantas LIEKIS

MES - LIETUVIAI: KOVOS IR VILČIŲ METAIS

(1988 - 1990 M.)

CIX.

Kartu menkinamas ir tautos išsivadavimo žygį. Kadangi kai kurie žmonės mažiau tedalyvavo arba net dviprasmiškai elgėsi, o tai geriau užmiršti, - tokiais atvejais partinis istorijos perrašymo interesas pažeidžia valstybės ir visuomenės interesus. Todėl jam tenka ir pasipriešinti. Čia ginklas yra susipratimas ir žinojimas, švietimas, tik ne tamsinimas, bet mūsų visų istorinė atmintis ir tiesa, kuri turi padaryti mus laisvus.

Pasinaudojęs šio vakaro ypatinga proga, kai ką primindamas ir sykiu su Jumis pamąstydamas, viliuosi, jog Lietuvos dvasia, kartą ir antrą kartą atsikvošėjusi - o tą žodį pranašingai vartojo Jonas Basanavičius, pradėdamas leistą “Aušrą”, - ši dvasia, šiandien vėl stiprėjanti, niekada nebus nu-

slopinta.”

Minint Kovo 11-osios penkmetį, kitas Sąjūdžio ir Lietuvos Respublikos Seimo narių R. Ozolas, kalbėjo:

“Visą mūsų nepriklausomybės atkūrimą lydėjo dvi to atkūrimo pobūdžio nuostatos: nuosaikumo ir radikalumo.

Šio apmąstymo tezė yra tokia: būdavo laimima tada, kai buvo vadovaujamasi radikaliaja pozicija.

Minimumo, optimumo ir maksimumo skalėje radikalumu laikytinas maksimumas. Nuosaikumas yra suseikėtas radikalumas. Bet koks minimalizmas yra stagnacija ir destrukcija.

Sąjūdis, gimęs 1988 metų birželio 3 dieną, kartais minimalizuodavosi, tačiau apskritai jis buvo radikalus nuo pat pra-

džios, todėl laimėjo - atkūrė valstybę. Būtent rezultato radikalumas įrodo Sąjūdžio veiklos pobūdį. Minimalizacijos tendencijos Lietuvoje įsigali su antisąjūdžiu.

Kas vis dėlto lemia tai, jog Sąjūdžio veikla dažnai laikoma nuosaikia? Tai - esminis klausimas. Lemia ta aplinkybė, kad Sąjūdis veikė griaudamas visų pirma tarybinio gyvenimo juridines normas [...] ir pagal jas veikiančių struktūrų griovimą palikdamas vėlesniam laikui, tada jau jų imdamasis paeiliui ir nuosekliai. Problema buvo, kad tos struktūros, kol Sąjūdis susidorodavo su vienu savo veikimo etapu, modifikuodavosi, prisitaikydamos veikti naujomis aplinkybėmis. Tipiškas pavyzdys buvo LKP. Galima klausti, ar paraleliai su juridiniais nebuvo įmanomi ir giles-

ni struktūriniai visuomenės pertvarkymai? Atsakyti, ko gero, nereikėtų neigiamai. Pavyzdžiui, savivaldybės pertvarkytos nebuvo vien dėl to, kad stokota jėgų, arba dėl to, kad įsivaizduota, jog į savivaldybes, kaip ir į Aukščiausiąją Tarybą, automatiškai susirinks radikaliesieji reformatoriai, bet ir dėl to, kad iš inercijos laikytasi svarbiausiojo tikslo koncepcijos: atkūrus valstybę, esmingiausias pasidarė jos pripažinimas ir tarptautinis įtvirtinimas, o tam ir sutelktos didžiausios pastangos. Kadangi jos jau atvirai globaliai tęsė Sąjūdžio juridinės kovos liniją, laimėjimų Lietuva pasiekė ir čia, tapdama ne tik pripažinta pasaulio bendrijos, bet netgi sugebėdama išvesdinti okupacinę kariuomenę, t.y. galutinai išsivaduodama.

Kas lėmė Sąjūdžio vykdomos juridinės išsivadujamosios veiklos radikalizmą? Jos paveikumas buvo sąlygotas tos aplinkybės, jog į absoliučiai formalią, tikrovės visiškai neatitinkančią tarybinę teisę Sąjūdis įdėjo turinį, tos pačios

tarybinės teisės pripažįstamais būdais sprogdinantį tos teisės reglamentuojamą prasmę. Kodėl buvo paveiki Molotovo-Ribbentropo pakto demaskavimo akcija? Todėl, kad Maskva savo pasaulinio viešpatavimo sumetimais nekvestionavo tarptautinės teisės normų, o Vilnius, sugebėjęs įrodyti slapųjų protokolų buvimą, naudodamasis tomis pačiomis tarptautinės teisės normomis, parodė, kad yra ne tik galima, bet ir būtina ištaisyti slaptą dviejų susipešusių agresorių nustatytą tvarką. Tos išvados buvo privalomos ne tik Maskvai, bet ir Vašingtonui, Londonui, Paryžiui, Bonai ir visoms kitoms sostinėms. Joks sukilimas, jokia ginkluota akcija nebūtų galėjusi duoti pageidaujamo rezultato efektyviau, atvirkščiai, lietuvius iškart būtų sulyginę su baskais, kurdais, airiais ir kitais vadinamaisiais separatistais. Šiuo požiūriu Lietuvos laisvės lyga buvo žymiai prastesnėje negu Sąjūdis pozicijoje: ji reikalavo Lietuvai duoti nepriklausomybę, gražinti kaip daiktą. (Bus daugiau)

KODĖL REIKALINGAS DEKALOGAS LIETUVOS POLITIKAMS?

Arimantas Dumčius, Seimo narys

Arimantas Dumčius,
LR Seimo narys

Apie Lietuvos politikos moralinę krizę prabilo prezidentas Valdas Adamkus, Arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius, Seimo pirmininkas Artūras Paulauskas, Tėvynės sąjunga, politologai. Tad į kurią kelią-gėrio ar blogio-krypsta Lietuvos politika?

Nicolo Machiavelio (1469-1527) laikais vyravo nuostata, kad politika ir moralė arba dorovė (žmogaus elgesį reguliuojančios normos ir principai) yra du nesuderinami dalykai, valstybės tikslams leistina naudoti bet kokias priemones – melą, klastą, veidmainystę, smurtą, prievartą. Moralinių principų neturėjimas siekiant tikslo – tikslas pateisina priemones – tokia yra machiavelizmo politinės doktrinos esmė. Ji sukūrė prielaidas kurtis totalitarinio valdymo valstybėms. Evoluicionavo ir priešinga kryptis – krikščioniškosios socialinės filosofijos, Kanto natūralios teisės ir etikos valstybė, kai politika derinama su moralinių, teisinių normų ir principų visuma. Tokios valstybės politiką formuojantys ir įgyvendinantys asmenys yra teisiškai ir moraliai atsakingi. Moralė priklauso nuo šalies istorinių tradicijų, kultūros, religijos bei socialinės santvarkos. Jos turinį sudaro visuomenėje funkcionuojanti ir istoriškai kintanti humanizmo samprata. Pastovia ir nepriklausoma nuo esančios visuomenės išlieka individo laisvo apsisprendimo forma – sąžinė, tai žmogaus dvasinė galia, kuria jis suvokia savo poelgių moralinę vertę ir atsakomybę už juos. Normų ir principų visuma sudaro elgesio moralinio vertinimo turinį, išreiškiamą gėrio ir blogio kategorijomis. Jos taip pat kinta ir atspindi atitinkamą laikmetį. Politikos etika tiria valdžios institucijų, atstovų ir pačios politikos moralumą, dorovingumą (moralės dėsnių atitikimą). Valstybės teisiniai dokumentai (konstitucija, įstatymai, poįsta-

tyminiai aktai ir kt.) rengiami remiantis moralės principais. Todėl atsakomybė tenka juos vykdančioms asmenims ir politikams. Didžiausią įtaką politikos formavimui turėjo ir turi katalikiškoji etika, kurios turinyje – gėris, pareiga ir dora. Katalikiškoji etika reikalauja laikytis Dekaloge nurodytų moralės principų. Pagal Šv. Augustiną – neturėk kitų dievų, tik mane vieną; netark Dievo vardo be reikalo; švęsk sekmadienį; gerbk savo tėvą ir motiną; nežudyk; nepaleistuvauk; nevok nekalbėk netiesos; negeisk svetimo vyro ir svetimos moteries; negeisk svetimo turto.

Politikos ir moralės sintezei palankiausios sąlygos susidaro stiprios demokratijos šalyse. Čia politikų veiksmus reglamentuoja elgsenos kodeksai, įstatymai bei vykdomosios ir įstatymus leidžiamosios valdžios padalinimas. Kadangi daugelio politikų elgseną lemia asmenybės nuostatos ir įskiepytas moralumas, todėl kodeksuose pabrėžiami ne jų veiksmų apribojimai, bet daugiau moralinė atsakomybė už padarytus pažeidimus. Iškyla dilema – kam turi tarnauti įstatymų leidėjai – ar rinkėjams, ar vadovautis tik savo sąžinės balsu?

Delegavimo teorijos autorius J. Mill (18 a. filosofas, ekonomistas) teigė, kad parlamentaras esąs rinkėjų ambasadorius ar delegatas (angl. “delegates”), jų valios reiškėjas ir vykdytojas, bet laisvas nuo moralinės atsakomybės.

Patikėtinio teorijos kūrėjas E. Burke (18 a. filosofas) rašė, kad parlamentarai-patikėtiniai (angl. “trustees”) turi tarnauti bendriems visuomenės interesams, tačiau vadovautis sąžine ir turima informacija. Realiam gyvenime dažnesnės situacijos, kai reikia rinktis tarp tarnavimo sąžinei ar rinkėjų interesams. Moraliai politikai labai priimtina nuostata, kai parlamentaras žino pasekmes ir suvokia savo moralinę atsakomybę, todėl balsuoja pagal savo sąžinę, užuot balsavęs pagal rinkėjų valią. Tačiau daugelyje atvejų ši priešprieša nesusidaro. Ką reiškia politikos skandalai? Skandalų girdime pakankamai dažnai ir garsių, tačiau senųjų demokratinių šalių politikų asmeninės atsakomybės pojūtis visai kitoks, nei pas mus. Atsiprašoma, atsistatydinama, paklūstama poveikio priemonėms ir viskas praeina.

Mūsų šalyje dalis parlamentarų ir valdžios atstovų labiau susirūpinę savo parodomuoju įvairdžiu, savo asmeniniais interesais, neretai vengia vykdy-

ti įstatymus, atsisako klausyti Konstitucinio Teismo, Seimo sprendimų, Prezidento patarimų ir kita. Tauta juos mato, vertina, nepasitiki ir smerkia. Kodėl taip atsitiko? Atsakymas vienas – nemorali politika, teisingumo ir tiesos sakymo praradimas, netikėjimas savo valdžia, savo valstybe ir jos ateitimi. Jei karų ir okupacijų laikotarpyje tauta išsilaikė, tai dabar, kai gyvename laisvi demokratinėje šalyje tebesame nelaisvi savo dvasia. Viso to pasekmė – per 0,35 milijono aktyviausių ir išsilavinusių piliečių paliko šalį, pasitraukė į užsienį.

Galima teigti, kad dalis politikų iki šiol buvo atrenkami ir dirbo Seime nesilaikydami sąžiningos politinės elgsenos principų. Tai patvirtina faktas, kad 1994 m. Seimo valdybos nutarimu sudarytoji darbo grupė pareigūnų ir tarnautojų tarnybinės etikos normų kodekso parengimui neatliko iki galo savo užduoties. Mat **kodekso projektas Seime susilaukė visuotinio pasipriešinimo**. Kai į politiką ateina nesąžiningi žmonės, metama dėmė visai valstybės politikai. IV Dalai Lama sakė: “... jei politika užsiima blogi žmonės, neturėdami geros motyvacijos, apgaudinėja, tuomet ji tampa blogiu”. Tuo būdu sąžiningas doras politikas yra pagrindinis moralios politikos požymis. Aplink mus pilna politikų nemoralios elgsenos ir žemos politinės kultūros pavyzdžių. Apie juos sužinome iš žiniasklaidos, kuri vaikydamosi sensacijų ir komercinės naudos dar viską paaštrina. Kitais moralios politikos požymiais yra tiesos sakymas, viešumas ir tiesos gynimas. Nesilaikant šių principų Lietuvoje susidarė situacija, kurią J.E. Sigitas Tamkevičius pavadino “moraline pelke” ir ją apibūdino taip: “... Ar ne Laisvės išniekinimas, kai valdžios vyrai nežino į kokį lygį turi būti iškelta moralumo kartelė, kai apgaulė pavadinama gudrumu?” (*Delfi*, 2005-06-14). Geriausiais moralios politikos pavyzdžiais buvo Lietuvos Sąjūdžio kelias į Nepriklausomybę, Baltijos kelias. Vėliau ėmė nugalėti asmeninės ambicijos ir grupiniai interesai, politiniams tikslams buvo pajungtos teisinės institucijos, formavosi korupcinė sankloda, kuriai vaikydamosi pelno ėmė pataikauti žiniasklaida. Šiame laikotarpyje išryškėjo patronažinė politika, klientūriškumas, išskirtinės visuomenės dalies poreikių tenkinimas kitos, skriaudžiamosios, dalies sąskaita. Ėmė veikti atviras ar užslaptin-

tas įstatymų nepaisymas. Nemoralios, korupcinės, dar ir nemokšiškos politikos pasekmė – skurde ir nepritekliaujančios gyvenantys pensininkai, invalidai, didžioji dalis tarnautojų, kaimo žmonių ir neskaidrios veiklos dėka iškilę turtuoliai. Anot poeto Sigito Gedos, ...labai gerai pasiplėšė spekuliuodami Lietuvos Laisve ir Nepriklausomybe. Maironio idėjos buvo labai geras būdas pasipelnyti” (*Kauno diena*, 2005-06-11).

Kokia turėtų būti dabarties Lietuvos politika? Nuomonės šiuo klausimu labai išsiskiria, yra nevienareikšmės. Išskirčiau šias mūsų dabarties politikos vystymo kryptis: **idealistinę, pragmatinę ir populistinę-oligarchinę**. Idealistinis mąstymas pateikiamas charizminėse prezidento Valdo Adamkaus kalbose, kur pabrėžiamas mūsų politikos moralumo ir etikos poreikis. Prezidentas nurodo moralios Lietuvos politikos būtinybę, siekiamybę ir ateities gaires. Jo kalbų konstruktyvumą sustiprina tai, kad siūloma aktyviai šalinti nemoralumo pasireiškimus.

Pragmatinės krypties šalininkų yra pakankamai daug. Jos atviru išreiškėju galėtų būti Artūras Zuokas. Moralė, padorumas, anot jo, esančios subjektyvios kategorijos. Moralė politikoje daugiau deklaratyvi sąvoka, nes ji nėra praktiška ir išmintinga. Moralei jis priešpastato “praktinę išmintį”. Geriau pirmiausia vertinti atliktus darbus “gerai/blogai”, o tik po to moralės požiūriu. Jam netinka per daug aukštai iškelta moralumo kartelė (A. Zuokas. Moralė ir praktinė išmintis, 2005-06-03). Matome, kad J. Mill delegavimo teorijos atmaina tampa labai patogia kai kuriems besiveržiantiems nemoralios politikos pasekėjams.

Populistinės-oligarchinės krypties aiškiausiais atstovais, galima teigti, yra ūkio ministras V. Uspaskich ir jo pagalbininkai. Gyvenimas jau parodė, kad šis teiginys yra teisingas.

Lietuvos politinės ateities perspektyva – morali politika, visuomenės branda, kai visi tautos žmonės naudojami savo teisėmis, kai įgyvendinamos moralios politinių tikslų siekimo priemonės, neapgaujami rinkėjai. Padedant teisininkams, politologams, valstybininkams Seimo valdybos nutarimu sudaryta darbo grupė, kuri baigia rengti politikų ir kandidatų į politikus elgesio kodeksą. Jame nustatyti politikų, kandidatų į politikus elgesio principai, jais remiantis reikalavimai ir numatytos poveikio priemonės, kai tų reikalavimų nesilaikoma. Šiuolaikiniame “Lietuvos politikų Dekaloge”- politikų elgsenos kodekse – nurodomos pagrindinės elgesio tai-

syklės ir principai, kuriais jie privalo vadovautis: pagarba žmogui ir valstybei, teisingumas, nesavanaudiškumas ir sąžiningumas, padorumas, nešališkumas, atsakomybė, viešumas, pavyzdingumas ir atskaitomybė. Nesilaikant etikos (moralės) normų, pritaikomos moralinės ir drausminančios poveikio priemonės (bausmės ir įpareigojimai), kurias nustato įgaliosios Seimo institucijos. Atsakomybę sunkina pakartotini pažeidimai. Bausmės politikams skelbiamos žiniasklaidoje. Politikams taip pat privalomi taip vadinami privalomosios teisės reikalavimai – draudimas tuo metu eiti kitas pareigas, atstovauti už atlygį, prievolė deklaruoti ir kita. Padarius šiuos pažeidimus, gali būti pritaikoma administracinė ir baudžiamoji atsakomybė.

Skandalų karštligė krečia Seimą ir visą šalį. Visi tai konstatuoja, bet nevykdoma analizė ir nedaromos išvados. Todėl š.m. rugsėjo 28 d. Seime organizuosime konferenciją – visuomenės klausimus. Diskutuoti kviečiamos pajėgiausios Lietuvos intelektualinės pajėgos. Svarstytinų klausimų ratas gana platus: ar galima suderinti moralumą demokratinės valstybės politiniame gyvenime, Seimo darbe, įstatymų priėmimo ir vykdyme. Kokie moralios politikos kriterijai, koks politikos ir moralės santykis, sąsajos su politine kultūra, reikalavimai šiuolaikiškam politikui. Ar apskritai įgyvendinama morali politika?

RIMANTUI MATULIUI – GEDIMINO ORDINO MEDALIS

Š.m. liepos 6 d., Lietuvos karaliaus Mindaugo karūnavimo dienos proga, aktyviam sovietmečio jaunimo pasipriešinimo dalyviui, Lietuvos priešistorijos tyrinėtojiui ir publicistui Rimantui Matuliui Lietuvos Respublikos prezidentas Valdas Adamkus įteikė Lietuvos Didžiojo kunigaikščio Gedimino ordino medalį.

R.Matulis, dabar žurnalistas, istorikas ir anglų kalbos mokytojas, 1970 m. kartu su bendraminčiais įkūrė “Žygeivių” klubą, kurio devizas buvo: “Nei vieno žygio be naudos Lietuvai”. Jis rinko medžiagą “Lietuvių Katalikų Bažnyčios kronikai”, buvo vienas iš folklorinio sąjūdžio organizatorių, o mums svarbiausia, LTS atkūrėjas (dabar, Vilniaus miesto Senamiesčio skyriaus pirmininkas).

R. Matulis yra parašęs ne vieną straipsnį lietuvių tautos etnogenezės klausimais, 1990 m. išleido dvi knygas – “Lietuvių tautos kilmė” bei “Istoriniai akmenys”.

(Nukelta į 7 psl.)

Neolituoną inž. Domą Adomaitį, jo 96-ojo gimtadienio proga sveikino būrys giminių ir draugų Nikos restorane, Čikagoje. Nuotraukoje dalis ponių: dr. Stasė Riškienė, Kazimiera Požarniukienė, Angelė Katelienė, Angelė Lawler, solenizantas ir Marija Barienė.

Aldonos Riškutės nuotr.

CHICAGO, IL

STATYBOS DARBAI LEMONTE JAU PRADĖTI

Kai buvo pradėta kalbėti apie rūmų sportininkams bei jaunimui statybą prie Pasaulio lietuvių centro Lemonte, daugumas mūsų tautiečių tai laikė nerealiu dalyku. Net ir didieji optimistai sakė, kad tai neįmanomas užsimojimas. Tokios pradinės naujo pastato statybos mintys pradėjo sklandyti prieš maždaug 5 metus. Per tą laikotarpį šios idėjos vyriausias “kaltininkas” dr. Donatas Siliūnas su savo grupe entuziastų kartais diskutuodavo kiekvieną dieną (ar net naktį), kad žodis taptų kūnu.

Ir štai, dabar jau matome konkrečius veiksmus ir šios išsvajotos statybos pradžią. 2005 m. liepos 25-ji bus įrašyta į Lemonto lietuvių istoriją kaip atmintina data, nes šią dieną pradėta tokių rūmų statyba. Nors pats projektas dėl jo didelės kainos šiek tiek apkarpytas, truputį pakeistas ir jo pavadinimas, tačiau idėja liko ta pati – ruošti patalpas, kuriose galėtų tinkamai sportuoti mūsų tautos ateitis – jaunimas. O tokios vietos per daugiau negu 100 metų trukusią ir Čikagos

(Atkelta iš 6 psl.)

RIMANTUI MATULIUI...

Mažosios Lietuvos reikalų taryba, kurios ilgamečiu aktyviu nariu yra R. Matulis, 2004 metais tarpininkavo, kad už savo tautinę veiklą R. Matulis būtų apdovanotas Vyčio kryžiaus ordinu. Ką gi, prezidento įteiktas Didžiojo kunigaikščio Gedimino ordino medalis yra irgi svarus apdovanojimas. Savo mielą bendramintį, tautininką Rimantą Matulį sveikiname su šiuo įvertinimu.

“Tautininkų žinios”, 2005 m. liepos mėn. Nr.13.

lietuvių istoriją čia kažkodėl neturėta.

DR. DONATAS SILIŪNAS APIE ŠIĄ STATYBĄ

Pirmąjį rugpjūčio mėnesio sekmadienį buvome nuvykę į statybos vietą ir pamatėme išraustą žemę bei griovius, supratome, ką turėjo galvoje šio projekto vyriausias vykdytojas dr. Donatas Siliūnas anksčiau praneštame telefoniniame pasikalbėjime, kuriame jis minėjęs apie galimus laikinus nepatogumus PLC “condo” gyventojams bei šių patalpų lankytojams.

Jis paminėjo, kad gerai suprantą “condo” savininkų laikinus nepatogumus, tačiau to negalima išvengti statybos laikotarpyje. Bet, kai projektas bus užbaigtas, jis tikisi, kad net ir didieji jo “priešai” pakeis nuomonę ir bus patenkinti.

Dabar kiekvieną sekmadienį dr. D. Siliūnas po lietuviškų šv. Mišių pal. J. Matulaičio misijos bažnyčioje bando asmeniškai paaiškinti mūsų tautiečiams apie vykstančią statybą. Jis koridoriuje, einant iš koplyčios į didžiąją PLC salę kavutei, yra paruošęs stalą su reikiama informacija, o ant sienos iškabinęs būsimų Jaunimo rūmų brėžinius ir vaizdus – kaip atrodys visas pastatas bei jo salės.

Matėme, kad nemaža mūsų tautiečių sustodavo ir į išstatytą medžiagą pasižiūrėdavo. Kai kurie užduodavo klausimų pačiam dr. D. Siliūnui arba šalia jo buvusiam PLC Tarybos pirm. Algiiui Rugieniui.

Mums irgi buvo proga plačiau išsikalbėti su šiais entuziastais, kurie daugiausia dirba Jaunimo rūmų statymo reikaluose o, prireikus – vienas kitą pavaduoja. Kadangi A. Rugienius iš profesijos yra statybininkas, tai jo patirtis daug padeda konkrečiame statybos procese. D. Siliūnas, kaip žinome, yra gydytojas. “Kada Algis per

daug pavargęs suserga, tai aš jį gydau”, pusiau juokais kalba vyriausias projekto autorius ant kurio galvos gula finansiniai bei kiti reikalai.

Dr. D. Siliūnas prisipažino, kad dar yra tautiečių, kurie su nepasitenkinimu žiūri į vykdomą statybą ir įžiūri neįgiamas pasekmes pačiam PLC. Tačiau tokių “neviernų Tamošių” skaičius mažėja.

“CONDO” GYVENTOJŲ APGYNIMO FONDAS

Dar visai neseniai *Draugo* dienraštyje buvo 4 ar 5 skelbimai, pasirašyti “Condo gyventojų apgynimo fondo”, kuri dar siūlė statybą vykdyti futbolo aikštėje, kaip kad anksčiau buvo numatyta. Priežastis – PLC Jaunimo rūmų statytojų išsiuntinėtą pranešimą, kuriame kalbama apie statybos projekto pabrangimą 20 procentų. Todėl tie “gynėjai” teigė, kad statyti reikėtų anksčiau numatytoje vietoje.

Keista tokia “gynėjų” logika, nes, dabar po metų laiko, kur tik bestatytum, visur darbas ir statybinės medžiagos yra pabrangusios. O tas laiko vilkinimas kaip tik užsitęsė dėl žmonių, kurie priešišku ir skundais nukėlė statybos datą.

POZITYVIOS STATYBOS APRAIŠKOS

Besikalbant su dr. D. Siliūnu ir A. Rugieniumi, mus nudžiugino priėjus Birutė Navickienė, kuri talkina PL centre, pareikusi pritarimą Jaunimo rūmų statybai. Ji džiaugėsi, kad, pagaliau darbai pradėti ir kad PL centras po kurio laiko galės priimti lietuvių jaunimą, kuris kaip tik užtikrins šio pastato išlikimą ilgiems laikams.

Dr. D. Siliūnas pažymėjo, kad jau į banko sąskaitą yra pervesta iš Lietuvos Vyriausybės gauta 125 tūkst. litų suma doleriais. Šiuo metu toje sąskaitoje jau yra daugiau negu pusė milijonų dolerių, o pasižadėji-

CLEVELAND, OH

Clevelande rugpjūčio 7 d. tarptautinis pianistų konkursas neatnešė laurų 28 metų lietuvių pianistui Andriui Žlabiui.

35 pianistai iš 17 pasaulio šalių šįmet varžėsi dėl didžiausio pasaulio tarptautiniuose konkursuose skiriamo prizo - 50 tūkstančių JAV dolerių premijos. Aukščiausią premiją šįmet laimėjo 23 metų kinų pianistė Ču-Fang Huang. Antrąją ir trečiąją vietas užėmė pianistai iš Rusijos Sergej Kuznecov ir Stanislav Christenka, ketvirtąją - amerikietis Spencer Myer. Lietuvio nėra ir pelniusiųjų šešias specialiąsias premijas sąraše.

Konkurso dalyvių pasirodymus vertino aštuonių narių tarptautinė vertinimo komisija, kurioje, be kitų garsių pasaulio pianistų ir pedagogų, buvo ir

Lietuvos muzikams gerai pažįstama Maskvos konservatorijos profesorė Vera Gornostajeva.

Kas dveji metai vykstančiame Cleveland pianistų konkurse gali dalyvauti jaunieji pianistai nuo 19 iki 29 metų amžiaus, tad A. Žlabiui šių metų pasirodymas buvo paskutinis bandymas. 2003 metų konkurse A. Žlabys pelnė prizinę ketvirtąją premiją, tuomet nusileidęs tik Japonijos, Korėjos ir Rusijos atlikėjams.

A. Žlabys - ne vienintelis lietuvis, užėmęs prizinę vietą nuo 1975 metų rengiamame Cleveland tarptautiniame pianistų konkurse. 1989 metais pianistė Eglė Janulevičiūtė šiame konkurse pelnė šeštą prizinę vietą. Nuo 1993 metų konkurso žiuri apdovanoja tik pirmųjų keturių vietų laimėtojus ir skiria specialiąsias premijas.

LGITIC

mų statybai turima apie 1,200,000 dolerių. Lietuvių fondas paskyrė 25 tūkstančius ir tikimasi, kad tai darys kiekvienais metais.

BUS SALĖ KULTŪRINIAMS RENGINIAMS

Naujas pastatas bus skirtas ne vien tik sportui. Jis tamsaus ir vyresniesiems, ruošiant kultūrinius bei visuomeninio pobūdžio renginius. Čia iš dviejų krepšinio aikštelių, reikalui esant, bus padaryta apie 800 žmonių talpinanti salė su didele

scena. Tokios erdvios patalpos nėra Čikagoje nė jos apylinkėse lietuviai iki šiol neturėjo.

Dr. D. Siliūnas ir jo vadovaujamas statybos komitetas ragina visus tautiečius prisidėti prie šio projekto geresnio ir greitesnio įgyvendinimo. Šio projekto vykdytojai laukia paramos iš visų geros valios lietuvių. Reikia manyti, jog ir tie, kurie šiam vertingam projektui nepritarė, greitai pakeis nuomonę ir įsijungs ir Jaunimo rūmų rėmėjų eiles. O tos paramos dolerių formoje vis dar reikia!

Edvardas Šulaitis

Keturiasdešimt trečiasis “Dirvos” NOVELĖS KONKURSAS

Organizatorius: Korporacijos Neo-Lithuania vyriausioji valdyba JAV-se

Finansavimas iš A.A. Simo Kašelio palikimo

Tematika: Autoriams suteikiama neribota teisė pasirinkti novelės temą.

Reikalavimai: Konkursui siunčiamos novelės privalo būti parašytos mašinėle ar kompiuteriu su lietuvišku raidynu dvigubais tarpais tarp eilučių ir dviejų su puse centimetrų lauku ir turi būti neilgesnės kaip 20 puslapių. Rašiniai privalo būti pasirašyti slapyvardžiu. Šis slapyvardis užrašomas ant pridėto užklijuoto vokelio, kuriame įdėta autoriaus tikroji pavardė, adresas ir telefono numeris. Atplėšiami tik laimėjusių vokeliai. Nepremijuoti rankraščiai negražinami.

Rašiniai turi būti atsiųsti iki **2005 m. lapkričio 1 d.** (pagal pašto antspaudą).

Rankraščius siųsti adresu:

**“Dirva”, Novelės konkursas,
P.O. Box 19010
Cleveland, Ohio 44119-0010
USA**

Informacija: el. paštu: dirva@ix.netcom.com

Premijos: Pirmoji premija – 500 JAV dolerių, Antroji premija – 300 JAV dolerių

Konkurso rašinių vertinimo komisija sprendžia paprasta balsų dauguma.

LIETUVA IR PASAULIS

Šiaulių policijos ir Muitinės kriminalinės tarnybos Šiaulių skyriaus pareigūnai per surengtą bendrą operaciją Šiauliuose rado nelegaliai veikiančią cigarečių gamybos liniją, neteisėtai laikomas pagamintas cigaretės, popierių skirtą cigarečių gamybai, klijus, rusiškų cigarečių banderolių ruošinius, cigarečių pakelių su užrašu "PRIMA" ruošinius ir augalinės kilmės medžiagą, turinčią specifinį tabako kvapą, teigiama Policijos departamento pranešime spaudai. Patalpose, kuriose buvo nelegaliai gaminamos ir laikomos cigaretės, buvo sulaikyti du Lietuvos ir du Baltarusijos piliečiai. Be to, nelegaliame cigarečių gamybos "fabrikėlyje" buvo rasta ir paimta 50 dėžių (po 640 pakelių vienoje dėžėje) su cigaretėmis rusiškais užrašais "PRIMA", ženklintais rusiško pavyzdžio banderolėmis bei 64 dideli maišai su augalinės kilmės medžiaga, turinčią specifinį tabako kvapą bei cigarečių gamybos įrenginiai. Pradėtas ikiteisminis tyrimas dėl neteisėto disponavimo akcizais apmokestinamomis prekėmis. Pareigūnai nustatė, kad minėtame fabrikėlyje neteisėtai cigaretes gaminti pradėta nuo šių metų rugpjūčio 1 d.

V. Urmana dainavo Edinburgo festivalio atidaryme. Viena garsiausių Lietuvos dainininkių, operos primadona Violeta Urmanavičiūtė-Urmana kartu su kitais žymiais Europos solistais dainavo 59-ojo Edinburgo tarptautinio festivalio atidarymo iškilmėse. Šiemet vienas garsiausių bei prestižiškiausių pasaulyje meno festivalių rugpjūčio 12 d. pradėtas koncertu Edinburgo "Usher House" scenoje. Atidarymo koncerte buvo atliktas Giuseppe Verdi "Requiem". Kartu su Lietuvos soliste dainavo mecosopranas Leandra Overmann, tenoras Salvatore Licitra ir bosas John Relyea, taip pat Edinburgo festivalio choras bei BBC Škotijos simfoninis orkestras. Į festivalio atidarymo koncertą "Usher Hall" salėje, kurioje telpa 2300 žiūrovų, bilietai buvo išparduoti jau balandžio mėnesį.

Praėjusiais metais V. Urmana Edinburgo festivalyje surengė rečitalį, kurį puikiai įvertino tiek publika, tiek kritikai, ypač pabrėždami šios "tarptautinės operos žvaigždės sugebėjimą derinti gilų žanro pajutimą bei nepaprastai ekspresyvią vokalo techniką". V. Urmana nuolatos dainuoja žymiausių pasaulio operos teatrų scenose - Niujorko "Metropolitan Opera", Londono "Covent Garden", Paryžiaus, Vienos, Berlyno, Florencijos, Miuncheno, San Francisko, Barselonos, Tokijo teatruose, rengia solinius koncertus. Edinburgo tarptautinis festivalis per tris savaites šešiuose didžiuosiuose teatruose ir koncertų salėse bei daugybėje mažesnių aikštelių pristatys geriausius klasikinės muzikos, teatro, operos bei šokio pavyzdžius. Nuo 1947 metų vykstantis festivalis laikomas svarbia Edinburgo ir visos Škotijos ekonomikos dalimi. Praėjusiais metais festivalyje apsilankė apie 335 tūkstančius žiūrovų, buvo pristatyta 111 renginių, kuriuose dalyvavo apie 2400 menininkų iš 27 pasaulio šalių. Festivalio biudžetas 2004 metais buvo 6,8 milijono svarų. Naujausios studijos parodė, jog vasaros festivaliai per pastaruosius metus Edinburgo miestui atneša vidutiniškai 130 mln. pajamų, o tai užtikrina beveik 3000 darbo vietų visoje Škotijoje.

Afganistano Goro provincijoje dirba ne tik mūsų šalies kariai, bet ir diplomatas. Jau porą savaitių ten veikia Lietuvos specialioji misija, vadovaujama Užsienio reikalų ministerijos darbuotojo Dainiaus Baublio. Goro provincijoje dirbantys lietuviai kone kasdien susiduria su pavojais. Bene didžiausią grėsmę kelia nuo karo likusios nesprogusios minos. Tačiau didžiausi mūsų karių priešai Gore, pasak specialiosios misijos vadovo, - pavojingos ligos ir kaitri saulė. "Vietos gyventojų ligų kolekcija "papuoštų" bet kurią enciklopediją", - tvirtino Baublys.

Europos Sajungos struktūrinių fondų paramos skirstymas Lietuvoje skaidrėja - vis daugiau agentūrų pradeda skelbti ne tik apie paskirtas, bet ir apie prašomas lėšas. Žemės ūkio ministerijai pavaldi Valstybinė mokėjimo agentūra tokius duomenis pradėjo skelbti internete. "Teisės aktai nereikalauja skelbti duomenų apie prašančius paramos, tačiau tai darome siekdami didesnio skaidrumo ir norėdami teikti daugiau informacijos tiek žiniasklaidai, tiek kitiems suinteresuotiems asmenims", - *Eltai* sakė NMA direktoriaus pavaduotojas Vitas Lopinys.

LR Seimo komisija tyrė Valstybės kontrolės išvadas, kad su V. Uspaskichu susijusi bendrovė "Krekenavos agrofirma" gavo daugiau ES paramos, nei leido teisės aktai, tačiau pažeidimų skirstant NMA administruojamos ES SAPARD programos lėšas nerado. Europos Komisijos taisyklės atsakomybę dėl informacijos viešinimo užkrauna ant nacionalinio struktūrinių fondų administratoriaus, tai yra Finansų ministerijos pečių.

LR prezidentas Valdas Adamkus neseniai sukritikavo Aplinkos ministerijai pavaldžių Aplinkos projektų valdymo agentūra veiklą ir pagrasinęs "galvų kapojimu" pareiškė, jog ES finansuojami aplinkosaugos projektai įgyvendinami per lėtai. *LGITIC*

Panevėžio J. Balčikonio gimnazijos sporto salėje sukrauti atrasti Pirmojo pasaulinio karo vokiečių kareivių kaulai ir kaukolės, kurių galėjo būti 580 karių. Jų palaikai pervežti į Klaipėdą ir ten palaidoti.

LR

RUSIJA NEINFORMAVO LIETUVOS APIE PRATYBAS JŪROJE

Rusijos Baltijos laivyne prasideda kasmetinės didelio masto pratybos, apie kurias Rusijos karinė vadovybė "tradiiciškai" neinformavo kaimyninės Lietuvos karinių institucijų. Rusijos naujienų agentūros *Interfax* pranešimu, artimiausiomis dienomis prasidės kasmetinių pratybų aktyvioji jūrinė fazė, kurioje dalyvaus daugiau kaip 30 kovinių ir aprūpinimo laivų bei laivyno aviacija.

Pratybų programoje - artileriniai ir zenitiniai raketiniai šaudymai, minų statymas, povandeninių laivų paieška ir sekimas.

Pratybas, kurioms vadovauja Rusijos Baltijos laivyno vadas admirolas Vladimir Valujev, vainikuos jūros ir oro de-

santo išlaipinimo operacija Baltijos pajūryje Kaliningrado srityje esančiame Chmeliovkos poligone.

Kaip ir ankstesniais metais, Rusija neinformavo Lietuvos institucijų apie Karaliaučiaus srityje kasmet vasarą vykstančias pratybas.

"Tai, kas vyksta valstybės ekonominiuose ir teritoriniuose vandenyse - tik šios valstybės reikalas. Vis dėlto būtų galima apgailestauti, kad geros kaimynystės principai informuoti kaimynus apie dideles pratybas dar neįsitvirtino", - sakė Lietuvos Karinių jūrų pajėgų vadas, flotilės admirolas Kęstutis Macijauskas.

Jo teigimu, Rusijos laivynas nekvietė stebėtojų iš Lietuvos.

KJP vadas nekommentavo, ar

Lietuvos turimos techninės priemonės leidžia stebėti Rusijos laivyno pratybas.

"Krašto apsaugos ministerija iš Rusijos negavo jokios informacijos apie Lietuvos kaimynystėje rengiamas karines pratybas", - sakė Krašto apsaugos ministerijos sekretorius Renatas Norkus.

Jo teigimu, minėtosios pratybos nėra tiek didelės, kad Rusija būtų įpareigota apie jas oficialiai informuoti tarptautinę bendruomenę pagal vadinamąjį Vienos dokumentą. 1999 metais atnaujintas Vienos dokumentas, reglamentuojantis pasitikėjimą ir saugumą stiprinančias priemones, be kita ko, numato, kad šalys privalo oficialiai informuoti apie pratybas, kai dalyvauja daugiau kaip 9 tūkstančiai kareivių, 250 sunkių tankų, 500 šarvuotųjų arba 250 artilerijos pabūklų. *Delfi*

LIETUVOS KARO MEDIKAI BENDRADARBIAUJA SU AFGANISTANIEČIAIS

Lietuvos vadovaujamoje Afganistano Goro provincijos atkūrimo grupėje (PAG) tarnaujantys mūsų šalies karo medikai sklandžiai bendradarbiauja su kolegomis afganistaniečiais. "Labai džiugu, kad puikiai sutariame su vietinės ligoninės gydytojais ir galime pasiūlyti patirtimi", - sakė karo medikas majoras Vilius Kočiubaitis. Kaip pranešė Krašto apsaugos ministerija, lietuviai karo medikai glaudžius ryšius su kolegomis užmezgė vos atvykę į Goro provincijos sostinę Čagčaraną. Beveik kasdien ligonius vizituojantis chirurgas majoras Gytis Dominaitis tvirtino, kad Čagčarano ligoninės gydytojai yra aukštos kvalifikacijos. "Didžiausia ligoninės personalo bėda - įrangos stoka ar prastas jos funkcionavimas", - sakė jis.

PAG specialistų dėka Čagčarano ligoninėje buvo su tvarkyta elektros instaliacija, sutaisyta iki tol neveikusi ope-

racinė įranga. Bendradarbiaujant su vietine valdžia ir JAV tarptautinio vystymo agentūra (US AID) buvo patvirtinti ligoninės vandentiekio ir kanalizacijos įrengimo bei valgyklos statymo projektai.

Majoras G. Dominaitis kelias dienas rinko vandens mėginius iš visų Čagčarano vandenviečių. Šiuo metu PAG medicinos centre atliekami vandens tyrimai: bus nustatyta, kurie šuliniai švarūs ir kurių vandenį prieš vartojant reikėtų virinti. "Visą tyrimų medžiagą pateiksime Čagčarano ligoninei ir provincijos gubernatoriui. Informacija apie nešvarius šulinius paskelbta vietinio radijo bangomis, - pranešime cituojamas majoras G. Dominaitis. - Blogiausia, kad Čagčarane nėra giluminių gręžinių. Gyventojai vartoja gruntinį vandenį".

PAG stovykloje geriamasis vanduo išvalomas specialiai iš Lietuvos atgabenta valymo įranga, kuri visiškai patenkina

visos stovyklos poreikius.

Šiuo metu stovykloje tarnauja apie pusantro šimto karių. Stovyklos medicinos centre dirba du karo gydytojai, vienas paramedikas ir vienas slaugytojas. Centre yra laboratorinė įranga kraujo ir šlapimo tyrimams atlikti, įrengtas fizioterapijos kabinetas, yra rentgeno aparatūra.

Lietuvos vadovaujama Goro provincijos atkūrimo misija pradėta birželio mėnesį. Ši misija Lietuvai yra vienas didžiausių tarptautinių projektų. Goro provincijos atkūrimo grupė yra NATO vadovaujamų tarptautinių saugumo paramos pajėgų (ISAF) operacijos dalis.

Pagrindinės PAG užduotys - stiprinti Vidurio Afganistano valdžios įtaką, padėti vietinėms struktūroms kurti saugią aplinką ir pastovumą, sudaryti tinkamas sąlygas provincijai ir valstybei atkurti tarpininkaujant valstybinių ir nevyriausybinių organizacijų veiklą provincijoje. *LGITIC*

PRIE JŪROS

Dr. Leonas Milčius

Bangos ritosi, putojo, niršo ir viena per kitą garsiau barė:

- Tik pažiūrėkite, dar vienas įbrido! Ir kas čia jį kvietė. Visus metus nei nosies, nei akių nerodė, o dabar jūros, matai, prisireikė. Ar tik nebus vargšui galva perkaitusi?

- Oi aš jam įkąsiu, oi įkąsiu, - siausdama baltą ketera šokosi kita. Ir nieko nelaukdama padūkusi pasišiaušėlė taip grybštelėjo savo aštriais ir šaltais dantukais ten aukščiau kelių, taip grybštelėjo, kad tikrai – oi, oi, oi! O dar kita, tik jau daug didesnė, tyčiomis, tiesiog iš pasaly, taip šoktelėjo, kad ne tik pečius, bet ir visa galva savo purslais aptaškė. Žinos, kas čia aukščiau visko. Žinos, kad atvažiuojantiems tik viena kartą per metus, malonaus sutikimo prie jūros nebus.

- Na laiko nebuvo, toli, brangu, - bandžiau mintyse save teisinti.

Tik širdis visai ką kitą sakė:

- Kaltas, gi kaltas esi. Seniai reikėjo važiuoti.

- Tinginys, tinginys! – dar klyktelėto praskrendanti žuvėdra.

Ką čia aiškintis, ką čia teisintis, žinoma, kad reikėjo atvažiuoti, seniai reikėjo. Akys gėrė tas beribės tolas ir niekaip negalėjo atskirti kur baigiasi vanduo ir prasideda dangus. Ir anas, kaip ir jūra, šį kartą buvo toks rūškanas, tamsus ir grėsmingas. Žmogus kartais tikrai turi mesti visus nepabaigiamus darbus, savo paties sukurtus rūpesčius ir atvažiuoti čia, kur amžinomis godomis tarp savęs dalijasi dangus, jūra ir žemė. Atidžiai pasiklausius, ką per bangų gausmą ir vėjo užėsi tarp savęs kalba tos trys galingos stichijos, savi neišspręsti klausimėliai tampa tokie menki, kad jau ir atsakymu į juos nereikia.

Jūra. Jau kelinta diena šėlsianti, banguojanti ir putojanti jūra. Ji tikrai didelė. Ką ten didelė. Ji, tiesiog, didinga. Taip buvau pasiilgęs ir nustebintas jos nesutramdomos ir nesibai giančios jėgos, jos iš pačių gelmių kylančio bangavimo jaudinančio grožio. Virš gelbėtojų

namelio plaukstėsi raudona vėliava, bet mažai kas jos išpėjimo paisė. Stovėjau įbridęs lyg koks stulpas ir negirdėjau piktobangų burnojimo. Tik ir bangos, gal supratusios, kad iš to balto sūrio nedaug bus naudos, darėsi vis minkštesnės, vis švelnesnės, kol galų gale jau visai maloniai lyg kūdikį visą visuotėlį priėmė į savo jaukų glėbį. Ai, kiek daug pavojų ten, jų vilionėse, pasilikti.

Nežinau kas ką laikė – ar žemė mane, ar aš tą smėlėtą krantą, tik taip buvo gera ištiesti rankas, visu kūnu priglusti prie žemės ir klausyti, klausyti. Nesupratau kas ten vienu metu ne tik ošė, švilpė, šniokštė, bet ir dundėjo, griaudė. Gal taip, palikęs pasiaustas bangas, vienu švilptelėjimu peršokęs smilgų ir karklų kupstus, pušų viršūnes lankstė ir virkdino vėjas. O gal taip aimanavo bangos, kad niekaip, na niekaip negali peršokti tų smėlio kopų ir padukti ten toliau, kur tokie žali laukai. O gal taip drebėjo žemė, kad ta nenurama jūra savo pasileidėlimis bangomis vis drumsčia jos ramybę. Visokių klausimų kilo galvoje, visokių, kol, manau, radau ir atsakymą.

Tas amžinas jūros ir kranto ginčas – kas šitoje žemėje didesnis, kas stipresnis, kas svarbesnis, kas reikalingesnis? Gi nebūtų to smėlėto, tiesiog auksinio kranto, jeigu nebūtų jūros, jeigu iš savo gelmių ji neiškeltų galybes smėlio ir jo neatiduotu krantui. Bet ji tokia moteriška ir taip įnoringa. Čia dosniai seikėja, čia vėl puola griauti ir su tokiais triukšmais vėl viską gviečiasi susižerti atgal. O krantas gi nenori atiduoti, koks jis bus krantas, jei ta jūra jį vis grauš ir grauš. Tad ir pykstasi, ir barasi. Tik ir jūra nenuovoki. Kam ji būtų reikalinga be kranto, kas ją taip grožėtusi. Gi neplūsta tūkstančiai ir tūkstančiai žmonių į vidurį okeano, pažiūrėti kaip jis trunkosi. Žmonėms reikia jūros, reikia smėlėto kranto, reikia jų ginčo – amžinai skambančios simfonijos. Kartais krantas ir jūra susitaiiko. Tada jūra, lyg paklusni meilužė, pati užmiega kranto glė-

byje. Tada ir krantas pagražėja, sužaliuoja, pražysta, ant jūros galvos margaspalvį gėlių vainiką uždeda. Tik tas palaidūnas vėjas. Jam taip patinka sumaištį, triukšmą kelti, kad vėl žadina bangas, vėl gena jas į krantą. O tos, mieguistos ir pasimetusios, pačios neži-

no ką daro – čia smėlį, čia gintarą į krantą žeria, o čia vėl viską, ką buvo sunešusios ardo, griaua, naikina. Taip ir tęsiasi amžinasis ginčas, amžinas kranto, smėlio kopų kūrimas ir toks pats amžinas jų ardymas, griovimas. Tiesa, į jų ginčą vis dažniau bando įsikišti žmogus, bando jūrą ir krantą sutaikyti. Tik žmogaus darbo sukurtos jūros ir kranto paliaubos tokios trumpos, trapios, nepatikimos. Įsidūksta vėjas, pakyla viesulai, uraganai, sudreba jūra, suvaitoją krantas ir gražuolės kopos ištirpsta greičiau negu cukraus gabalėlis kavos puodelyje. O kartais žmogaus pastangos ir padeda, ir trumpą laiko tarpą palaiko tą trapią jūros bei kranto taiką.

Jūra, krantas, dangus čia, pajūryje, labai svarbu. Tik dar ne viskas. Virš visko stovi, o gal kabo, rieda, sukasi, šviečia, šildo, degina mūsų kaitrioji saulė. Tai ji, vieną dieną praplėsus ir storiausius debesų patalus, pagaliau visų skaistumu nušvinta, išdžiovina permirkusias kopas ir tūkstančių tūkstančius nuogalių užlieja savo karščiu. Tai ji, šiame smėlėtame pajūryje mus glosto ir nuglosto, priverčia raudonuoti, ruduoti, prisotina tais geraisiais spinduliais, prigamina mums labai reikalingo vitamino D, tiesiog visus padaro gražesniais, jaunesniais, linksmesniais. Žinoma, jei tik tų šiltųjų spindulėlių nepadauginame, nepaskubame jais be saiko mėgautis. Gera, kad karšta vasaros saulė, nesibodėdama baltesnio ar tamsesnio, jaunesnio ar senesnio, lieknesnio ar apvalesnio žmogaus kūno, visus vienodai lepi-na savo šilumėle. Kas mes be jos? Niekas, pats šalčiausias miręs kosminis vakuumas.

Gera klausytis ne tik vėjo pašvilpavimo, bangų mūros, bet ir lietaus išsiilgusios žolės siurenimo, žalio karklo ar toličiau į smėlėtą žemę įsikibusios pušies sekamos pasakos. Kai pridedi ausį prie žemės viską girdi, na beveik viską.

Dr. Leonas Milčius vaikšto Baltijos jūros pakrantėje.

- Kokia ji graži tose varganose kopose, - pasakiau, kai tarp aštrių viksvų ar smilgų (tiesiog jau nežinau ir kaip tą žolę ir pavadinti) sušvito geltoni, bet tokie smulkūs pienės žiedai. Taip ji čia tiko prie švelniai gelsvos smėlio spalvos.

- Pataikūnas, pataikūnas, - sušlamėjo muilinė guboją. Pro mane eidamas sakė, kad mano kvapas pats saldžiausias pasaulyje. O grįš į savo sodą ir tą patį kalbės rožėms, bijūnams, jazminams, girs netgi tas neužaugas nakvišas, nasturtas. Žinoma, čia mes vienintelės, todėl ir gražios, nes stiprios ir atkaklios. Tik mes, o ne kokios ten lauko ar sodo gėlės sugebame ir šiame smėlyje lašą vandens rasti, kad ir patį mažiausią, bet skaistų ir kvepiantį žiedą sukrauti. Kažin dar ką būčiau išgirdęs, bet visas linguojančių karklų, smilgų ir nelabai jau daug čia randamų gėlių kalbas perrėkė kiti balsai:

- Čeburekai! Karšti čeburekai, kepta duona!

Dar vienas jau kitaip šaukė:

- Alus! Šaltas alus, kas nori šalto alaus?

Šaltas alus būtų gerai, bet čia, kopose, prie jūros – tiesiog būtų nuodėmė piktnaudžiauti alkoholiu. Gal jau vakare, kur nors bare.

Ilgai vakare sėdėjome kopose, laukėme kad iš tamsių debesų į jūros gelmes panirs saulė. Prieš panirdama, kartais ji tokį auksinį taką per visą horizontą nutiesia, kad tik aikčioji ir griebiesi fotoaparato. Taip norisi tą jaudinančią akimirką sustabdyti. Tik juodi debesys niekaip saulės nepaleido. Nesulaukėme mes, nesulaukė jos ir trys bronzinės “Žvejo dukros” (skulptorė Z. Pranaitytė), kurios dar nuo 1982 metų rymo Šventosios pakrantėje. Nieko kito tada neliko, kaip pamėginti tokį ankstyvą vakarą dar kur nors kitur pratešti.

Bare, kuris vadinosi tikrai gražiu lietuvišku vardu “Volungė”, skambėjo visai nelietuviškos dainos. Už kurio stalo

bebandėme sėstis, visur ausų būgnelius siaubingai virpino iš gerokai pablyškusios rusų estrados žvaigždės Filipov Kirkorov repertuaro traukiama dainuška “Arbatinė rožė”. Na ką malonesnis buvo ir iš mūsų šventės žvaigždutės Džordanos Butkutės repertuaro traukiamos banalios dainelės posmai “...ir mylėt, kai noriu aš pati!”. Na ką gi, mylėk ar nemylėk, tik ko čia taip šaukti, gi niekas neprievartauja. Vakaro tamsoje tamsusis “HBH” alus rodėsi visai juodas. Et, kas ten ir besupras, koks jis. Tokia erzelynė. Dar visai jaunas vyriokas nieko nesakydamas ant stalo pažėrė porą suvenyrų ir kortelę. Pakėliau kortelę ir perskaičiau, kad jos savininkas yra visai kurčias žmogus, niekada negirdėjo ir negirdi jokios muzikos, tad prašo už penkis litus nusipirkti nors kokį suvenyrą ir taip vargdienį sušelpiti. Gal ir taip, o gal tai tik graži reketo forma. Na, pirkti baltą avinėlį, lyg tai ir pripažinti, kad tikrai esi avinas. Raudona širdelė būtų lyg nieko. Tik tas užrašas – I love you! Mano Simonai tai tikrai pasirodytų nenuoširdu. Gi moku ir gražiai lietuviškai pasakyti. Tad iš piniginės išimu pora litų ir kartu su jais gražinu jaunuoliui visus suvenyrus. Gal tikrai žmogui kitaip sunku užsidirbti.

Rami Šventosios Lieknų gatvelė. Čia ne tik “Volungės” klyksmų, bet ir jūros ošimo negirdėti. Pas mielą poniją Zina gali jaustis visai kaip namuose. Ant stalo dega žvakės, atidarom prancūziško raudono vyno butelį ir... graži atostogų šventė tęsiasi. Tik už lango kartas nuo karto nušvinta švyturys. Mirk-si jis jūroje esantiems žvejams, vis primena, kurioje pusėje uostas. Būtų gerai, kad ir mums, kai grįšime į namus, kartais savo šviesa taip pat nušvistų. Nors mintyse, nors pačiuose gražiausiuose prisiminimuose apie jūrą, jos bangas ir tą neužbaigiamą ginčą su krantu. Visi trys čia jie nuostabūs – ir jūra, ir krantas, ir saulė.

“Žvejo dukros” jūros pakrantėje.

Dr. Leono Milčiaus nuotr.

Į KAUNO PRAEITĮ PAŽVELGUS

Visais laikais Lietuvoje yra gyvenę turtingų žmonių. Nemaža iš jų buvo įsikūrę Kauno mieste, kuris prieškariniais metais vadinosi laikinąja Lietuvos sostine.

Tada žodis milijonierius skambėjo žymiai garbingiau, nes jų būta gerokai mažiau negu dabar ir todėl į juos būdavo žiūrima su dėmesiu ir savotišku nusižeminiu.

Beje, tų milijonierių tarpe matėsi ir taip vadinamų “amerikonų” – mūsų tautiečių iš Amerikos panorusių pralobti savo tėvynėje.

Apie tokius Kauno turtuolius plačiai aprašė *Kauno diena*, straipsnyje “Tarpukario Kauno milijonieriai garsėjo ne tik turtais” su antrine antrašte “Laikinoje sostinėje netrūko apsikuriusių žmonių, žmonių praturtėjusių įmanomais ir neįmanomais būdais” (*Red. pastaba: buvo nepriklausoma Lietuva, bet ne tarpukario*).

MILIJONIERIŲ TARPE – IR MOTERIS

STRaipsnyje minima Vera Serebiakovienė, kuri buvo vadinama “Vilijampolės generolienė”, nes jai priklausė gausybė žemės plotų Vilijampolėje. Vėliau ji išpardavusi tą žemę susikrovė milijonus ir buvo laikoma turtingiausia moterimi ne vien tik Kaune, bet ir visoje Lietuvoje. Ši “generolienė” galėjo sau ramiai leisti laiką Prancūzijoje, o jos reikalų vienu iš patikėtinių buvo žinomas veikėjas Martynas Yčas.

Viena iš turtingiausiųjų kauniečių šeimų buvo Izraelio Salomono, kuri labiausiai išgarsėjo tabako verslu. Dar prieš I pas. karą jis Kaune atidarė mažą tabako fabrikėlį, o Lietuvai atgavus nepriklausomybę, įsteigė papirosų fabriką ir talkon pasikvietė septynis savo sūnus. Jie turėjo daugiau tokių fabriků ir kituose Lietuvos miestuose. Be to jie buvo didžiausios vyno ir alaus gamyklos Klaipėdoje akcininkai. Šie broliai milijo-

nieriai valdė keletą didelių namų Kaune, kurie buvo vadinami rūmais.

CIGARUS PRISIDEGDAVO ŠIMTINĖMIS

Straipsnyje yra minimi ir milijonieriai, kurie nepasižymėjo skaidrumu ir savo turtus susikrovė sukčiavimu. Vienu iš tokių buvo Pašto valdybos direktorius Adolfas Sruoga, kuris prekiaavo pašto ženklais.

Nėra jokia paslaptis, kad dalį spausdinamų pašto ženklų jis liepdavo tyčia sugadinti, kadangi tokie filatelistų tarpe buvo žymiai vertingesni, noriai perkami užsienyje. Yra tvirtinama, jog šis “gudruolis” dalį tokių ženklų nurašydavo ir vietoje sunaikinimo juos parduodavo. Šis nešvariu būdu praturtėjęs tautietis mėgdavęs švaistytis pinigais – šimtinėmis restoranuose prisidegdavo cigarus, o žmonai Paragvajuje nupirko kavos medžių plantaciją. Tačiau jo suktybės buvo susektos ir jam iškeltos dvi baudžiamosios bylos, kuriomis domėjosi viso pasaulio filatelistai. Teismas nusprendė konfiskuoti visą šio Lietuvoje buvusį sukčiaus milijonieriaus turtą ir jam paskirti 15 m. sunkiųjų darbų kalėjimo bausmę.

“AMERIKONŲ” VERSLAI PRIEŠKARINIAME KAUNE

Čia norisi kiek plačiau atžymėti kelis JAV lietuvius, kurie Kaune turėjo nemažus verslus. Štai, kaip apie juos rašoma: “...grįžusieji iš JAV mėgo kurtis Lietuvos kaime. Viena grupelė “amerikonų”, buvusių darbininkų ir amatininkų, brangiai pardavusi dolerius, nusipirko Šančiuose žemės ir ten pastatė “Drobės” fabriką. Ilgainiui, jis akcininkams davė pasakiškus pelnus, už kuriuos buvę paprasti žmonės nusipirko didžiulius namus Kauno centre, o dvarus ir pilis – jo apylinkėse. Atėjus bolševikams, pralobusieji buvo uždaryti į Pravieniškų kalėjimą, kur daugelis ir

žuvo.”

“Amerikonas” Jonas Romanas, kilęs iš Šiaulių apskrities, užaugo JAV, ten studijavo ekonomiką, susidomėjo verslu. Drauge su kitais bendraminčiais lietuviais įsteigė Amerikos lietuvių prekybos bendrovę, buvo išrinktas jos pirmininku. Kaip minėtos bendrovės įgaliotinis, Jonas Romanas 1920 m. atvyko į Lietuvą, įsteigė Amerikos lietuvių prekybos bendrovę, nemažai įmonių, vadovavo Tarptautiniam bankui. J. Romano energingai ir pelningai veiklai koją pakišo... kalėjimas. Mat bankininkas ir verslininkas už tai, kad 1927 m. nušovė karo gydytoją Joną Brundzą, kuris draugavo su jo žmona, buvo nuteistas kalėti šešerius metus sunkiųjų darbų kalėjime. Atlikęs bausmę, pavyduolis grįžo į JAV. Iš visos jo veiklos Kaune liko automobilių remonto dirbtuvės Kęstučio ir Maironio gatvių sankirtoje. Pažymėtina, kad J. Romanas buvo vienas iš Lietuvos aeroklubo steigėjų.

Du broliai “amerikonai” Pociai Kaune išgarsėjo tuo, kad Laisvės alėjoje pastatė kino teatrą “Forum”, kelis didelius namus Laisvės alėjoje, kituose miesto rajonuose. Pastatytus namus broliai pelningai parduodavo.

BROLIŲ VAILOKAIČIŲ TURTAI

Šios apžvalgos pabaigai dar reikia prisiminti brolius Vailokaičius – Joną ir kun. Juozą, kurie buvo laikomi turtingiausiais žmonėmis ne vien tik Kaune, bet ir visoje Lietuvoje.

Apie juos *Kauno diena* taip pasakoja: “Vyresnysis brolis kunigas Juozas buvo populiaraus prieš I pasaulinį karą savaitraščio “Šaltinis” leidėjas ir redaktorius, pasižymėjęs ūkiniais ir finansiniais gabumais. Brolis Jonas I pasaulinio karo metu darbavosi Rusijoje kaip kariuomenės tiekėjas, naudodamasis brolio įkurtu smulkaus kredito bankeliu (jis buvo įkurtas Jono vardu). Iš tiekimo kariuomenei ir kitų operacijų bro-

Jonas Vailokaitis

Nuotrauka iš kn.: Lietuvos albus. Kaunas, 1921. Gimė 1886 06 25 Šakių aps., Sintautų vls., Piktžirnių k. Brolių Vailokaičių ir bendrovės banko (1912) bei Ūkio banko (1919) Kaune kūrėjas, Lietuvių konferencijos Vilniuje (1917) dalyvis, Steigiamojo seimo Valstybės finansų ir biudžeto komisijos pirmininkas (1920-1922), vienas “Maisto”, “Metalų”, “Eksporto ir importo” akcinių bendrovių steigėjų ir dalininkų, Lietuvos banko tarybos narys (nuo 1925), bankininkų atstovas Prekybos ir pramonės rūmuose Kaune, vienas Lietuvos aeroklubo (1927) steigėjų. Mirė 1944 12 16 Blankenburge (Vokietija).

liai Vailokaičiai uždirbo didelių pinigų, kuriuos gerai investavo. Jie įsteigė Kaune Ūkio banką, kurį parėmė kunigija ir Krikščionių demokratų partija. Bankas tuomet uždirbdavo milžiniškus pinigus iš dolerių, kurie plaukė iš JAV į Lietuvą (bankas dolerius išmokėdavo markėmis, o dolerius parduodavo Berlyne).

Vailokaičiai įsteigė “Maitą”, Palemono plytinę, “Metalą”, Cukraus bendrovę, kuri pirmoji Lietuvoje pradėjo auginti cukrinius runkelius ir gaminti cukrų. Įsteigė jie ir kitas įmones, naudingas ne tik jiems, bet ir kraštui. Kaune broliai įsigijo didelį namą, kuriame įsikūrė Ūkio bankas. Aleksote nusipirko dvarus, pastatė prieš pat karo pradžią Vieniybės aikštėje penkių aukštų namą, kurį vokiečiai traukdami susprogdino.

Po karo Jonas Vailokaitis išvyko į Vakarus, o Juozas buvo ištremtas į Sibirą, iš kurio grįžęs

kunigavo Kauno apylinkėse.”

Reikia pažymėti, kad ne visi *Kauno dienoje* paskelbti faktai apie Vailokaičius yra tikslūs, o taip pat nutylėti kai kurie svarbūs dalykai, kuriuos būtina iškelti.

Viena – Jonas Vailokaitis į Vakarus išvyko ne po karo, bet prieš jį. Jis išvažiavo Vokietijon kaip tik prieš rusų okupaciją – 1940 m. gegužės mėnesį ir ten gyveno iki savo mirties 1944 m. gruodžio 16 d. (jis buvo gimęs 1886 m. Šakių apskrityje).

J. Vailokaitis buvo ne vien tik verslininkas, jo nuopelnai Lietuvai žymūs ir kitose srityse. 1917 m. buvo išrinktas į Tautos Tarybą, kuri 1918 m. vasario 16 d. kartu su kitais jos nariais pasirašė Lietuvos Nepriklausomybės aktą. 1920 m. buvo išrinktas Lietuvos Steigiamojo seimo nariu, buvo Valstybės finansų ir biudžeto komisijos pirmininku. Taip pat buvo krikščionių demokratų frakcijos prezidiumo narys.

Bostone leistoji *Lietuvių enciklopedija* 32-me tome rašo, kad šis vyras savo sumanumu ir energija iškilo į Lietuvos gyvenimo viršūnes. 1912 m. kartu su broliu kun. Juozu suorganizavo Brolių Vailokaičių banką Kaune, kurio pagrindinis tikslas buvo sutelkti laisvą lietuvių kapitalą, jį panaudoti kovai prieš rusų kolonizaciją, su perkant nusigyvenusius bajorų dvarus, juos pavaliuojant ir išsimokėtinai perleidžiant lietuviams. Kaip teigiama, jo brolis, kun. Juozas (gim. 1880 m.) savo visuomenine, ekonomine ir kultūrine veikla, neatsilikio nuo Jono. Jis, deja, nepabėgo nuo rusų, ir, didžiųjų birželio trėmimų metu 1941-aisiais, buvo išvežtas į Sibirą. Grįžęs iš jo trumpai klebonavo mažoje parapijoje ir, Sibire praradęs sveikatą, mirė 1953 m. Tokiu būdu rusai sunaikino ne vien tik turtingiausiųjų kauniečių Vailokaičių prekybinę imperiją, bet ir turėjo daug įtakos į jų, palyginus, ankstyvą pasitraukimą iš gyvųjų tarpo.

Edvardas Šulaitis

VYRESNIEJI SUKŪRĖ, O JAUNESNIEJI BAIGIA PRARASTI

Kaip vyko Britanijos lietuvių visuomeninio turto naikinimas

Kazys Barėnas

XIX.

Juose yra 21 kambarys ir t.t. Ir plati vieta automobiliams pastatyti. Kaina – 475.000 svarų.

Po poros savaitių tą žinią atsivijo kita. Kastytis Baublys, Virginija Juras, Jonas Podvoiskis, Scot Mineikis, Paulius J. Markevičius, Vladas Gedmin-tas ir Živilė Ilgūnaitė pristatė rezoliuciją, kurioje sakoma, kad visi Bendrovės direktoriai bus

pašalinti ir į jų vietas bus paskirti tie rezoliuciją pasirašiusieji. Tik vietoj K. Baublio siūlomas Povilas Dobrovolskis. Tie patys rezoliucijos siūlytojai dideliu pareiškimu reikalauja, kad be akcininkų žinios nauji namai neturi būti perkami. Ta grupė žmonių pasivadino Nauja komanda.

Po poros mėnesių (1997 m.

balandžio 7 d.) DBLS Centro valdybos aplinkraščiu pranešama, kad Namai 17 Freeland Road London W. 5 nupirkti. Taip pat primenama, kad iš Centro valdybos atsistatydino V. Gasperienė ir V. Juraitė.

Prieš 1997 m. visuotinį metinį DBLS-LNB suvažiavimą Povilas Dobrovolskis. Vladas Gedmintas, Živilė Ilgūnaitė, Virginija Juras, Povilas Markevičius ir Jonas Podvoiskis paskelbė manifestą, kaip naujos komandos kandidatams, kuriame reiškia norą būti išrinkti ir sudaryti Centro valdybą. Naujos komandos kandidatams, sakė, rūpi bendruo-

menės ateitis, jie tikisi galėsią padėti ją išlaikyti. Lietuvių namų biznio planas turi būti iš anksto paskelbtas. Bendruomenė turinti teisę žinoti, kas daroma jos vardu, o direktoriai privalo domėtis jos norais. Kadangi namai Ealinge pirkti be daugumos narių sutikimo, tai žadama gerai patikrinti galimybes. Sodyba būsianti vienas bendruomenės centrų.

Po poros metų į Valdybą suėjusių tos komandos narių atliktieji veiksmai rodytų prarają tarp manifesto ir praktikos stiprios cenzūros įvedimu, be atodairos parduodant namus, Sodybos remonto metu lengva

ranka švaistant pinigus ir kt.

Balandžio 21 d. laikraštyje paskelbtu nauju aplinkraščiu DBLS Centro valdyba praneša, kad visuotinis suvažiavimas atidedamas, nes dabar susidariusios naujos komandos nariai Markevičius, V. Gedmintas, Ričardas O’Brien, Algis Gasperas ir Kristina Harmes – padavė teismui Centro valdybą dėl to, kad DBLS Sodybos skyrius sustabdė susirinkimą ir paskelbė jį negaliojančiu. Komandos tikslas yra perimti bent tris didesnius skyrius, per juos sudaryti sau palankią daugumą ir taip perimti DBLS-LNB.

(Bus daugiau)

RENGINIŲ KALENDORIUS

RUGSĖJO 11 d. 11:30 v. ryto Šv. Jurgio parapijos gegužinė parapijos sodyboje.

LAPKRIČIO 13 d. nuo 11:30 iki 3:30 v.p.p. Šv. Jurgio parapijos Rudens šventė.

GERB. DIRVOS LEIDĖJAI,

Jūsų laikraštyje miesto viršininkas yra vadinamas miesto meras. Pagal tą moteris viršininkė vadintųsi miesto merė. Kažin ką tas žodis reiškia ir iš kur jis paimtas? Tikrai nepaimtas iš anglų kalbos, nes angliškai **mare** reiškia kumelė. Taigi, jei mere reiškia kumelė, tai meras būtų kumelys.

Dirva neturi pamėgdžioti dabartines Lietuvos neišmanėlių sukurtus žodžius. Turite rašyti grynai lietuviškai. Čia paminėjau tik vieną nesuprantamą (meras, mere) žodį, bet **Dirva** (o ypač **Draugas**) pamėgdžioja daugybę mums nesuprantamų žodžių, paimtų iš rusų okupacijos “išauklėtų” žmonių.

Seka keletas pavyzdžių: nekvėstijonuoti, bienalė, interjeras, nostrifikuotas, magas, politologai, mantija, singlas, bliuzas, ketinis, rida, korumpuotas, arenda, balas, dotacija, neeskalatoja, stendas, ingresas, judaika, interpelacija, premjeras, krosas, postamen-

tai, debilumas, šiferis, šortai, soldas, kortas, replikuoti, normatyvas, anonsuojamas, šokas, reglamentas, gurmonai, auditoriai, kartingas, morgas frontanas, atakas, fetišizuoti, batalija, šokiruoti, klipas, dubliuoti, unikalus ir t.t.

Pagal laikraščius, nėra dabar nei lietuvių tautos, vietoje jos atsirado lietuvių nacija. Tautiniai šokiai dabar vadinami nacionaliniai šokiai. Tautiniai rūbai pavirto į nacionalinius rūbus. Toliau seka nacionalinis bankas, nacionalinis muziejus, nacionalinė agentūra ir t.t. Kas tik buvo tautinis ar valstybinis pakeista (pagal naciją) į nacionalinį.

Tokie spaudoje vartojami žodžiai ir ruskių išauklėtų neišmanėlių straipsniai privertė mus nustoti skaityti visus laikraščius, tik dar **Dirvą** vis užsisakome. Jeigu **Dirvos** leidėjai nepradės rašyti lietuviškai, tai ir **Dirvos** nenorėsime toliau skaityti.

Su pagarba, **Grazina Miller**

DIRVOS LEIDĖJŲ PASTABA

DIRVOS leidėjai yra labai dėkingi ilgametei **DIRVOS** skaitytojai ir rėmėjai Gražinai Miller už laišką, apie gražiosios, senos mūsų kalbos darymą modernioje Lietuvoje, kuris, kaip užkrečiama liga, veržiasi ir į išeivijos spaudą. **DIRVA** visuomet stengiasi pagal galimybes vengti nereikalingų svetimžodžių ir išeivijos žurnalistai gana tvirtai šiai naujai “Žargono” kalbai nepasiduoda. Deja, mūsų naujausių žinių šaltiniai iš Lietuvos to nesilaiko. Kadangi dalis svarbių ir įdomių straipsnių paimami iš Lietuvos interneto, jų apimtis spausdinama ištisai. Dalis Lietuvos žurnalistų rašinių vien dėl tos priežasties nepatenka į **DIRVOS** puslapius. Kur įmanoma, bandomė surasti tinkamą lietuvišką žodį, ką labai dažnai ir padarome. Bet pavarčius net ir senus, iš Lietuvos atsivežtus, žodynus, reikia stebėtis, kiek daug tarptautinių žodžių, pritaikintų lietu-

viškam tarimui, juose yra. Žinoma, dažniausiai tik tokiu atveju, jei nėra atitinkamo lietuviško žodžio.

Imtinai kalbant apie žodį “meras – merė” (paimtas iš anglų kalbos “Mayor”), teisybė, kad prieškomunistinėje Lietuvoje jo nevartojome – “miesto viršininkas” buvo vadinamas burmistru (iš vokiečių kalbos). Taip pat ir kitiems viršūnių tarnautojams bei kariškiams buvo pritaikinti tarptautiniai pavadinimai, o ne “šioks ar kitoks” viršininkas, kas būtų gal ir per daug painu – per dažnai vartojamas tas pats žodis. Žinoma, prisitaikymas prie naujų aplinkybių, plačių kelių į visą pasaulį bei būtino reikalo tarptautiniai susikalbėti su komerciniu ir politiniu užsieniu, dar nereiškia, kad ir kasdieninėje kalboje turime būti “modernūs” ir kalbėti nesuprantamu, ausį rėžiančiu “žargonu” (taip pat jau labai seniai prigijęs svetimžodis, kuriam

APIE VII PASAULIO LIETUVIŲ SPORTO ŽAIDYNES LIETUVOJE

Jeigu Lietuvos spauda VII Pasaulio lietuvių žaidynes beveik ignoravo, tai Vilniuje išeinantis savaitraštis *Sportas* jas plačiai paminėjo. Daugiausia rašė apie Čikagos “Lituanicos” jaunuosius krepšininkus bei šio klubo veikėjus Rimą Dirvonį, dr. Donatą Siliūną.

Ištraukos iš to savaitraščio.

PLEČIASI ŽAIDYNIŲ DALYVIŲ GEOGRAFIJA

Iš birželio 30-liepos 4 dienomis Vilniuje vykusių Pasaulio lietuvių sporto žaidynių aštuoniolikos valstybių sportininkai į namus išsivežė kuo gražiausius prisiminimus, didelį ilgesį tėvų ir senelių kraštui. Keturios dienos, praleistos kartu, nepaprastai greitai prabėgo, daug kas nenorėjo skartis su žaidynėmis ir pageidavo, kad jos vyktų kasmet. Sportininkai Lietuvoje buvo labai gražiai sutikti, apgyvendinti, pamaitinti ir išlydėti. Jiems tekainavo kelionės išlaidos. Iš Australijos atvykęs Edis Obeliūnas, kelias savaites lankęs Š. Marčiulionio krepšinio akademiją, išmoko ne tik gerai kalbėti lietuviškai, bet ir žaisti krepšinį, dalyvavo žaidynėse ir... pamilo Lietuvą – savo atostogas jis pratęsė dar mėnesiui.”

STEBINO DALYVIŲ GAUSA

Per VII pasaulio sporto žaidynes buvo akredituota net 5134 dalyvių, 54 vadovai, 437 teisėjai, sekretoriatai dirbo 108 sporto entuziastai. Sportininkai išsidalijo 637 medalių komplektus arba 2032 medalių vienetus. Gausiausiai buvo dalyvaujama krepšinio (667), bendrosios gimnastikos (43), futbolo (507), estafečių bėgimo (469), plaukimo (325), stalo teniso (255), irklavimo (232) ir regbio (213) varžybose.

GAUSUS SPORTININKŲ BŪRYS IŠ UŽSIENIO

Šiose žaidynėse dalyvavo net 541 sportininkas iš užsienio (jų dauguma – 360 krepšinio varžybose). Kaip skelbiama, daugiausia 118 atvyko iš JAV (Čia Amerikos lietuvius išgelbėjo Čikagos ir apylinkių krepšinį žaidžiantis jaunimas, kurių buvo 80). Lenkija delegavo 117, Australija – 59, Latvija – 51, Didž. Britanija – 45. Iš Kanados pasirodė tik 38. Venecuelai, Austrijai ir Danijai atstovavo tik 1 sportininkas.

Sporto savaitraščio išleistame specialiaame priede yra plačiai rašoma apie žymiuosius užsienio lietuvius. Čia plačiau supažindinama su čikagiečiu,

jokiame žodyne nėra pakaito).

Dar kartą dėkojame **Grazinai Miller** už jos įnašą **DIRVAI**.

ilgamečiu sporto veikėju Rimantu Dirvoniui (jis vadinamas “Lituanicos” krepšinio klubo “legenda”), Australijos lietuvių sporto darbuotoju Antanu Laukaičiu.

Be to, rašoma ir apie dr. Donatą Siliūną, kuris rūpinasi jaunųjų krepšininkų reikalais, kuriam, kaip teigiama, daug padeda jo žmonos mama Indrė Tijūnėlienė.

“R.Dirvonio žodžiais, gaila, bet Čikagos lietuvių bendruomenės vadovybė sportui skiria ne itin didelį dėmesį. Kaip taisyklė, veiklūs tie sporto klubai, kurie turi aktyvių sporto entuziastų”, - rašo žurn. M. Marcinkevičiūtė Vilniaus *Sporte*. Čia iškeliamas faktas, kol buvo gyvas Zigmas Žiupsnys, tol buvo veiklus Čikagos “Neries” sporto klubas, labiausiai pasižymėjęs moterų tinklininkėmis, kurios buvo net Lietuvos nuvykusios. O jam numirus, “Neris” ne visada sugeba dalyvauti Amerikos lietuvių žaidynėse.

Taip pat rašinyje minimi ir iš Lietuvos neperseniausiai atvykusieji krepšininkai – Stepas Žilys ir Aurimas Matulevičius, kuriuos dr. D. Siliūnas prisikalbino treniruoti “Lituanicos” jaunuosius.

Čia taip pat neužmirštama papasakoti ir apie Lemonte suplanuotos naujos, didelės sporto salės statybą. “Gera sporto salė mums labai reikalinga, čia galėtume rengti įvairius turnyrus, turėti pas save gero lygio komandas”, - cituojami tokie R. Dirvonio žodžiai.

KITOS ŽAIDYNĖS – PO 4 METŲ LIETUVOJE

Rašoma ir apie per Pasaulio lietuvių sporto žaidynes vykusį Pasaulio lietuvių sporto forumą, kuriame dalyvavo PL Bendruomenės pirmininkas Gabrielius Žemkalnis, kai kurių kraštų bendruomenių bei sporto organizacijų atstovai ir žinoma, Lietuvos sporto pareigūnai.

Čia buvo nutarta tokias žaidynes rengti pastoviai kas 4 metai Lietuvoje. VIII-sios įvyks 2009-siais, kurios bus skirtos Lietuvos vardo paminėjimo 1000-mečiui.

Edvardas Šulaitis

LIETUVIŲ RADIO PROGRAMA girdima pirmadieniais 9:00-9:30 val. vak. iš WPAT stoties 930 AM banga.

Dėl pranešimų ir skelbimų kreiptis dr. Giedrė Kumpikas, 82-32 Bell Blvd., Hollis Hills, NY 11427. Tel. (718) 776-1687. Fax: (718) 479-8923. E-mail: amberwings@mac.com

NUOMOJAMAS NAUJAS BUTAS SU VISAIS PATOGUMAIS, NIDOS Miesto CENTRE

Prašome skambinti: Tel.: 1-781-784-9318 arba Tel.: 1-781-784-6876

DIRVAI AUKOJO

A.Muliolis, Euclid, OH	50
K.Tautvydas, Greenbank, WA	26
M.Aukštuolis, Richmond, OH	25
V.Miškinis, Cleveland, OH	25
V.Brizgys, Chesterland, OH	20
D.Kižys, Hawthorne, FL	20
M.Jasėnas, Mount Dora, FL	18
R.Minkūnas, Seven Hills, OH	16
A.Antanėlis, Omaha, NE	10
V.Kamantas, Grand Rapids, MI..	10
J.Stepas, Willoughby, OH	10
E.Vincent, Henderson, NV	10
A.Balas, Cleveland, OH	5
A.Kižys, Cleveland, OH	5
A.Kukučionis, Tinley Pk., IL	5

*Visiems aukotojams
nuoširdžiai dėkojame*

IŠTEKĖJO NE UŽ TO VYRO

Indijoje viena nuotaka ištekėjo ne už to vyro, kai porą tuokęs dvasininkas suklydo tardamas jaunikio vardą. Dvasininkas per musulmonų vestuves Utar Pradeš valstijos Uday mieste jaunikį supainiojo su jo broliu, pranešė *Press Trust of India*. Per tuoktuvų ceremoniją dvasininkas vietoje Mehrajo pasakė Sirajas, o nuotaka, praleidusi jo žodžius pro ausis, sutiko už jo tekėti.

Klaida paaiškėjo tik kitą rytą, kai jaunikio šeima išvydo santuokos liudijimą.

Pranešama, kad nuotaka buvo išsiųsta atgal pas savo tėvus ir šiuo metu sprendžia dilemą, ar ji yra tikrojo jaunikio, ar jo brolio žmona. Abiejų šeimų vyresnieji kreipėsi į musulmonų Deobando dvasinės akademijos vadovybę, prašydami išspręsti šį nesusipratimą.

Lietuvos antroji krepšinio rinktinė Kinijoje laimėjo B. Stankovičiaus turnyrą ir uždirbo 100 tūkst. JAV dolerių.

LR

SPORTO ŽINIOS

LENGVAATLEČIŲ DĖMESIUI!

Clevelando LSK “Žaibo” lengvosios atletikos treniruotės vyksta šia tvarka: antradieniais ir ketvirtadieniais Villa Angela, St. Joseph High School stadione, Lake Shore Blvd. ir East 185-th Street, Cleveland, Ohio ir trečiadieniais Mayfield High School, 6116 Wilson Mills Rd., Mayfield, Ohio. Treniruočių pradžia abiejuose stadionuose

– 6:30 val. vak.

LSK Žaibo nariai ir kiti Clevelando ir apylinkių lietuvačiai, besidomintieji lengvąja atletika, kviečiami dalyvauti. Amžius – neribotas, pradedant nuo 6 metų amžiaus vaikų iki senjorų, veteranų. Dėl smulkesnių informacijų prašome kreiptis į šiuos asmenis: Algirdą Bielskų, tel. 440-833-0545, Si-

mą Kijauską, tel. 216-481-4849, cell tel. 216-577-5263 ar Saulių, Andrių Venclauską tel. 440-269-8281, arba Aušrinę Širvinskienę, tel. 440-257-5033. Š.m. rugsėjo antroje pusėje yra planuojamos lietuvių lengvosios atletikos varžybos Clevelande, į kurias yra kviečiami sportininkai iš kitų vietovių. Tikslī data ir vieta bus pranešta artimiausiu laiku, priklausanč nuo galimybės gauti stadioną. Planuokite dalyvauti!

Clevelando LSK “Žaibas”

“LITUANICOS” FUTBOLININKŲ PADANGĖJE

Vasaros mėnesiais apie Čikagos LFK “Lituanicos” futbolininkų veiklą mažai buvo rašoma, kadangi žinių mažai buvo. Tačiau patys futbolininkai neturėjo laiko ilsėtis: jie pasiskirstę po naujai suktos Čikagos lietuvių futbolo lygos komandas, dar ir dabar kiekvieną savaitgalį žaidžia. O vieną savaitgalį 7 klubo žaidėjai buvo nuvykę į Washingtoną, kur padėjo Lietuvos ambasados sudarytai ekipai laimėti visų ambasadų taurę (apie tai rašė ir Washingtono spauda).

Tačiau karštai vasarai einant į pabaigą, klubo vadovybė turi daug rūpesčių ir problemų dėl rudens sezono. “Metropolitan” lygos 2005-2006 metų pirmenybių pradžia jau čia pat. Pirmosios rungtynės bus žaidžiamos paskutinį rugpjūčio sekmadienį (rugpjūčio 28 d.). “Lituanica” tą dieną turės vykti į Buffalo Grove, IL esantį “Schwabens Center” aikštyną susitikimui su “Polonijos” vienuolike (ji ne taip seniai pasibaigusiose praėjusių metų pirmenybių lentelėje atsistojo 6-je vietoje, o “Lituanica” čia buvo keliais laipteliais aukščiau – 4-oje).

Dabar yra iškilusi bėda dėl aikštės, kurioje mūsų šiečiai galėtų žaisti “namų” rungtynes. Iki šiolei naudotą aikštę žadama lyginti ir maždaug metus nebus galima joje rungtyniauti. Kaip futbolo sirgaliai galėjo matyti, ši aikštė nelabai buvo tinkama žaidimui ir klubo vadovybė dėl

jos iš lygos vadovybės gaudavo pastabų.

Klubo pirmininkas Alberto Glavinskas ir vicepirmininkas Gediminas Bielskus dabar laužo galvas – kur rasti aikštę lygos rungtynėms, kuri atitiktų visus reikalavimus. Yra galvojama apie Lemonto amerikiečių, kelių kolegijų ar net Marquette Parko aikštes.

KLUBO 55-RIŲ METŲ SUKAKTIES BALIUS

Taip pat jau suplanuotas metinis klubo pokylis, kuriame bus paminėta jau 55-ji klubo gyvavimo sukaktis. Jis yra ruošiamas lapkričio 19 dieną PL centro didžiojoje salėje Lemonate. LFK “Lituanica” yra pati seniausias Čikagos lietuvių sporto vienetas net 55-rius metus aktyviai besireiškiantis amerikiečių ir kitataučių tarpe. Tik gaila, kad šis klubas nesusilaukia reikiamos finansinės paramos iš sporto mėgėjų bei mūsų lietuvišką veiklą remiančių įstaigų. Tačiau ir sunkiai besiversdamas jis dar vis išlieka įvairių tautybių pagrindais sudarytų komandų aukščiausios lygos pirmame ketvirtuke. O tas yra gana geras pasiekimas.

Reikia manyti, kad šį pavasarį įsisteigusi Čikagos lietuvių futbolo lyga su savo pirmenybėmis turės teigiamos reikšmės ir “Lituanicos” reprezentacinės komandos veiklai. Antrosios ir trečiosios kartos žmonių artimesnis bendravimas turėtų atnešti dar geresnius vaisius.

Edvardas Šulaitis

Š. JASIKEVIČIUS PASIRAŠĖ SUTARTĮ

NBA klubas Indianos “Pacers” rugpjūčio 11 d. pranešė, kad pasirašyta sutartis su geriausiu Europos įžaidėju Šarūnu Jasikevičiumi. Manoma, kad yra pasirašytas 3 metų 12 mln. dolerių vertės kontraktas. “Labai džiaugiamės, kad Šarūnas nusprendė pasirašyti sutartį su “Pacers”, – spaudos konferencijoje kalbėjo klubo krepšinio operacijų prezidentas Larry Bird. – Tai reiškia labai daug mūsų ekipai.” *Infobasket.lt*

P.S. TIRE Inc.

Complete Front End Service

481-5397

New and used Tires, Brakes, Shocks, Struts, Mufflers, lube oil and Filter
• Buy any 4 tires and receive a P.S. Tire hat!

OPEN

Mon.-Fri.: 8 am to 6 pm
Sat.: 8 am to 4 pm

866 E. 200 th St.
Cleveland, Oh. 44119

Paul Stefanac

Jeigu planuojate pirkti arba parduoti namą, prieš priimdami galutinį sprendimą apsilankykite šiose interneto svetainėse, arba paskambinkit

LINUI MULIOLIUI - 216-387-3204

linas@fixlerrealty.com

www.ClevelandHousingMarket.com
www.LyndhurstOhioHomes.com
www.Euclid-Homes.com
www.Richmond-Heights-Homes.com
www.MayfieldHomes.net
www.Pepper-Pike-Homes.com
www.SouthEuclidHomes.com
www.Beachwood-Ohio-Homes.com
www.FixlerRealty.com

Fixler Realty Group, Inc.

Linas Muliolis - Mob. Tel. - 216-387-3204

JAKUBS AND SON

Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.
Kenneth Schmidt
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119
36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, Ohio 44095
Telefonas: (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama, telkianti jauką atmosferą lūdesio valandoje. Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

TAUPA

LITHUANIAN CREDIT UNION

SAVI PAS SAVUS
KVIEČIAME VISUS Į TAUPĄ

Telefonas (216) 481-6677; El. paštas TAUPA@AOL.COM
767 EAST 185th Street CLEVELAND, OHIO 44119

DARBO VALANDOS :

Antradienį, trečiadienį ir ketvirtadienį 9:00 v.r. - 4:00 p.p.
Penktadienį 9:00 v.r. - 6:00 p.p.
Šeštadienį 9:00 v.r. - 12:00 p.p.
Sekmadienį 11:00 v.r. - 12:00 p.p.

KIEKVIENA TAUPOMOJI SĄSKAITA IKI \$100,000 YRA APDRAUSTA (NCUA)